

Poština plačana v gotovini.

Leto III.

1925.

Ljubljana.

Štev. 3. - Marec.

J. Neškudla

Tvornica cerkvenih paramentov, bander,
kongregacijskih in orlovskih zastav.
Atelje za umetniško ročno ve-
zenje v zlatu in svili.

Ljubljana, sv. Petra c. 25.

*Sprejema tudi vsa popravila, ki se strokovnjaško
in po najnižjih cenah izvedejo.*

Ceniki, vzorci, proračuni in načrti
se razpošiljajo brezplačno.

VSAKA VIGREDNICA naj si naroči sledeče knjige:

Domači vrt. Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek. Pojasnjeno z 69 podobami in 2 barvnima slikama. Cena knjigi Din 48—, vezani Din 60—.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta priredil M. Humek, s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Cena Din 30—.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu, 33 barvanimi tabelami in s 193 slikami v naravnih barvah. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja 685 strani. Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Cena elegantni v platno vezani knjigi Din 220—.

Izmed pripovednih spisov priporočamo predvsem:

Jos. Jurčič, spisi. 10 zvezkov, priredil dr. Ivan Grafenauer. Posamezni zvezki v elegantni vezavi, celo platno po Din 42—, vseh 10 zvezkov z zlato obrobo v skupni elegantni kaseti velja Din 560—. Ta kasete z Jurčičevimi spisi je najkrasnejše darilo za nizko ceno. Broširani zvezki Jurčiča se dobe po Din 20—, navadna vezava pa po Din 30—.

Ceniki naše zaloge so brezplačno na razpolago!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani.

Vsebina 3. številke:

•••••

Razpotje	49	K zgodovini ročnega in strojnega šivanja	82
Smernice za življenje (P. P.)	50	(Starešinka)	
Pogled vase (Tadeja)	51	Kako se širijo nalezljive bolezni	64
Misel na beli dom. Pesem (Jelislava)	51	(Dr. Malka Šimec)	
Lepa prošnja za piruhe oslepeli sestri (Uredništvo in upravništvo)	52	Od srca do srca	65
Pred durmi (Roza Matohova)	52	Naša organizacija	67
Kraško dekle. Pesem (Zvona Primčeva)	53	Sestre sestram	68
Gadja gnezda v dekliških srcih (Učiteljica)	54	Uredniška molčečnost	69
Oglar. Pesem (Zvona Primčeva)		Tvoja domača knjižnica	70
(Iz cikla „socijalne pesmi.“)	56	Domače ognjišče	70
Njena moč (Črtica — Skender) Konec	56	Za oči in roke	72
Kdo je umetnik (Starešnika)	59	Oglasi.	
Predavanje iz gospodinjstva v Grobljah (Helena Črnetova) Dalje	61		

Leto III

Štev. 3

VIGRED

1925

Marec

DEKLIŠKI LIST

RAZPOTJE.

Mnogokrat prideš na potovanju do razpotja in neredko te na razpotju pozdravi samotni — križ. —

Pa se zgodi tudi narobe: zagledaš pred seboj križ, v duši se ti nekaj zgame in začutiš v dnu njene globine, da stojiš — na samotnem razpotju. Bolj resnično povedano: ob križu je vedno razpotje. Samo vselej se te resnice v sebi ne zaveš.

Križ govori, vedno govori. Kaže pot, da ti ni treba z bojaznijo v duši omahovati in dvojiti: ali na desno — ali na levo? In vendar vodita od križa dalje dve poti in tudi ona druga pot obeta vodstvo, ona druga pot vabi, vabi — — — Križ govori in kaže na svojo pot, ali ona druga pot govori sama, govori brez kažipota in obeta — — —

„Glejte, gremo gori v Jeruzalem in izpolnilo se bo vse, kar so preroki govorili o Sinu človekovem“.

„In učenci niso vsega tega nič razumeli“, dostavlja evangelist.

Gospod je napovedal križ, učenci pa niso razumeli, da stoje na odločilnem razpotju. Pozneje so spoznali in razumeli, pozneje so odločno udarili pot — za križem.

Ali razumemo mi razpotje?

Komaj so minili dnevi, ki so oznanjali evangelij veseljačenja, evangelij uživanja, dnevi, ki so propovedovali geslo: izživeti se! In za tem geslom so drveli tisoči in bodo še, čeprav se je močneje oglasil križ in napovedal resnobne dneve — njegovega glasu ne slišijo, ne zavedajo se, da so na razpotju.

Izživeti se! Evangelij o življenju! Toda saj tudi križ oznanja evangelij življenja. Njegovo geslo se glasi: vživeti se! Ne na zunaj živeti — živeti na znotraj! Ondi je veličina življenja.

Vživeti se! Sestre, kako je usmerjena naša življenska pot? Ali ji je cilj notranjost ali zunanost? Ali doživljamo zgolj z očmi in z ušesi, ali doživljamo z dušo? — — —

„In učenci niso vsega tega nič razumeli — — —“

Sestre! Dvignite oči in pogledjte, križ stoji pred vašimi očmi in vam naznanja razpotje. In ne zgolj razpotja — kaže vam zanesljivo, pravo pot!

Sestre, in cruce salus — v križu je naša rešitev!

SMERNICE ZA ŽIVLJENJE.

P. P.

3 beri večkrat svoje misli in jih potegni iz posvetnega hruma, da bo v Tvojem srcu nastala slovesna tihota. Le v tihoti boš slišala glas Gospodov, ki ti bo govoril. Kdor hoče, da najde „božje kraljestvo“, ga mora iskati prav na dnu svojega srca. Do dna srca priti ni tako lahko; zakaj srce človeško je globoko in vode samoljubja in strasti ga rade pokrivajo . . . Če si pa prodrla skozi to vodovje, si našla Boga. Za posvetno ti bo potem le toliko mar, da se ohraniš pri življenju, da telo in duša skupaj delujeta; ker na tem svetu morata telo in duša skupno delati za Boga.

Stoj trdno, kakor drevo na gori, ki kljubuje viharjem. Ne žalost, ne veselje ne smeta ti upogniti tilnika; kajti vrh mora rasti naravnost proti nebu.

Ustvarjena si, da živiš med časnostjo in večnostjo. Tvoj lepši del meri na večnost; tvoj nižji del korenini v časnosti.

Skrbi, da ne boš raztresena na vse strani, ampak kar mogoče zbrana na eno stran. Človek more le eno delati, ne vsega naenkrat. Loti se ene stvari in pri tisti stvari ostani, dokler ni izvršena; ko bo izvršena, lotila se boš druge, in potem tretje itd. Na tak način boš najmanj zamudila in vsako stvar najbolj popolno izvršila.

Sicer pa, kar se enemu dobro poda, to se drugemu ne toliko. Vsak je ustvarjen za svojo stroko. Petra in Janeza: oba je Jezus ljubil, a z drugačno ljubeznijo (= na drugačen način) enega, z drugačno drugega. Enemu se bolj poda strogost, drugemu miloba; pa tudi: enega bolj pritegne k dobremu strogost, drugega miloba. Obojno je potrebno in dobro: strogost in miloba; samo da je vsaka o pravem času, na pravem kraju in do prave mere. Krotkost in miloba ni to, da bi kdo skrivil tilnik in držal udarec, naj prihaja od koderkoli . . . Jeza in pa odločnost je pa zopet kaj drugega kot ošabnost ali sirovost. Seveda je velika umetnost, da se kdo zna jeziti, ne da bi grešil.

Tvoj čas naj poteka med molitvijo in delom. Vsak dan dóbi časa za molitev; a to bi ne bilo prav, ako bi pustila svoje delo nedodelano zato, da bi mogla ves dan v cerkvi ostati; kajti tudi Boga je treba včasih zavoljo Boga zapustiti. Isti, ki te je ustvaril za molitev, te je ustvaril tudi za delo.

Kdor hoče prav živeti, mora znati prav trpeti. Vrednost trpljenja se z našim omejenim spoznanjem ne dá prav oceniti. Bog pa jo prav oceni; zato tudi svojim izvoljenim s trpljenjem ne prizanaša. Nekdo je rekel: Bog bi bil rajši trpljenje iz nič ustvaril, kot da bi svoje prijatelje brez trpljenja pustil. Zato se v dobrih dneh pripravljaj na hude dni, v hudih dneh pa dobrih ne pozabi: tako boš zavarovana pred lahkomišljenostjo in pred obupom. Enega kot drugega ti je treba: trpljenja, pa tudi oddiha po trpljenju. Kdo je šel po potu trpljenja pred nami? Naš Gospod in Učenik! On je s tem pravo ceno trpljenja izpričal. Kako ti govori Gospod? „Poglej, moja desnica je bila prebodena, moja levica prebita, vse telo nategnjeno na les križa. Moja desna noga prevrtana, moja leva noga predrta. Moja pleča so imela trdo oporo na neobtesanem lesu in moja glava se ni imela kam nasloniti . . . In vse to je preneslo moje ljubeče Srce!“ Zato je pa petero ran Gospodovih petero vrat, ki peljejo v nebesa. Skozi ena ali druga vrata moraš iti, ako hočeš priti k Gospodu; zato pa tudi: ena ali druga vrsta trpljenja Te mora očistiti, ako hočeš enkrat pri Njem biti. Vzemi svoj križ nase in hodi za njim!

POGLED VÁSE.

TADEJA.

Gospod! Ti poznaš naša pota in veš, kako nam je treba hoditi. Ti vidiš v najgloblji kotichek in v najskrivnejšo kamrico naše duše; vidiš z jasnim očesom tja, kamor ne vidi naše nejasno in megleno oko.

Včasih pogledam z naglim pogledom v srčno kamrico, katere izmed sester. Odpre mi jo včasih sama, včasih se vanjo vtihotapim.

Spoznala sem, da so njih kamrice enake moji; spoznavam, da smo v globinah duš enake, da smo si res — sestre . . .

Slišim opomin. Plemenit in dobro misleč človek mi ga da. Tako rahel je. Ena sama topla beseda, tiha prošnja. Izprevidim, da nisem ravnala prav, da mi je opomin potreben. A ne ravnam se po njem. V meni nastane odpor, porojen iz napačnega ponosa. Uprem se, vsaj na zunaj kažem tako, dasitudi v duši, v najgloblji sobici — nisem taka.

In dalje. Toplo besedo izpregovori kdo. Morda je izgovorjena v šali. Morda. A vendar je blagost v nji. Čutim jo. In tem toplim besedam vržem nazaj trde in ostre. V srcu vpije kesanje, usta trepečejo in prosijo odpuščanja. Izrečejo ga ne. Trdim, ostrim besedam sledijo še ostrejše. Žalostim druge, mučim sebe. Zakaj? — — —

In še:

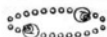
Šla bi v cerkev. Razburkanost v duši hoče tja, hoče k Večni Luči, k Miru, da se umiri. Vse v meni moli, vse prosi, a korak je trd, roke niso sklenjene v molitev, raz obraz, iz oči — sije ošabnost. Zakaj?

Gospod! Zakaj sem taka in zakaj je nešteto ljudi, mladih ljudi takih?

Sram me je, ravnati se po nasvetu, ki mi ga da plemenit človek, sram me je, pokazati dobrodušnost, sram me je, da me imajo ljudje za dobro . . .

Sram nas je! Gospod! Ti veš, da v globini duše, tam, kjer je Tvoj dih, da tam nismo take. Ti veš, da čudno skrivamo ono lepoto, ki je zaklenjena globoko v nas, neoskrunjena in čista.

In zakaj jo skrivamo? Me same ne vemo, a Ti veš, Gospod! In ti nas sodiš po notranjosti, ker nas vidiš v dušo; ljudje gledajo zunanost in po tej se ravna njihova sodba . . .

MISEL NA BELI DOM.

JELISLAVA.

Dom, upanje moje,
vroče ljubljeni dom,
v tvoje naročje se mi hoče.

Tam za sinjimi gorami
vasica in rože žarijo,
rože žarijo skoz okenca mala
in vabijo, vabijo . . .

Tam so svetišča ljubezni,
tam srca so moja vsa,
vsam meni živijo.

Vsa tista svetišča záme
v ljubezni gorijo . . .

LEPA PROŠNJA ZA PIRUHE OSLEPELI SESTRICI.

Nikoli — tako pravijo — ni žena lepša kot takrat, kadar lajša bol, kadar hiti na pomoč trpinu, kadar tolaži nesrečne. Dobrodelnost je ženi najbolj lastno opravilo. Na to prepričanje oprti se obračamo danes do usmiljenih src milih Vigrednic z iskreno prošnjo, da se zavzamejo za nesrečno sestro, ki jo smemo brez obojavljanja prištevati najbolj gorečim Vigrednicam, pa jo tepe že dolgo prav nemila usoda. To je naša MINKA SVETLIN iz Kamnika. Sirota je, nima razen rodne sestice svojih ljudi, živela je od zgodnje mladosti od dela pridnih rok. Že dve leti sem je pa bolehalo in je vsled silnih bolečin v glavi strašno trpela. Vse je vdano prenašala, toda pred nekaj meseci je na vse to še popolnoma — oslepela. Bolezen po izjavi zdravnikov ni brezupna, toda na zdravljenje je morala v Avstrijo, kjer jo zdravijo z radijem. Za prvo silo so jo oskrbeli blagi ljudje v njeni okolici, ali ker zdravljenje traja dosti dolgo, mora priti nova pomoč, drugače nam pošljejo Avstrijci siroto nazaj — slepo za zmerom — — — Kaj pomeni to za mlado, živahno dekle — mislite si same! — Zato lepo prosimo vse, ki morete količkaj utrpeti, da se poslužite priložene položnice in pošljete Minki svoj piruh! Vsak dinar bo hvaležno sprejet. Podpisani jamčimo, da bomo nabrano svoto siroti vesto izročili. Položnice naj se rabijo samo v ta namen, da ne bo zmešnjave! Imen darovalk ne bomo objavljali, naj bodo zapisane pri Bogu, samo končni uspeh bo prinesla „Vigred“. Minkino hvaležnost Vam na tem mestu zagotavljati, bi bilo tudi odveč. Prosimo!

Uredništvo in upravništvo.

Dodatek. Preden je Minka odšla, jo je blaga gospodična iz Ljubljane naučila pisave slepih. Tudi Vam bo pisala. Takole:

• • • • •   • • • • •   • • • • •   • • • • •   • • • • •
 (B—o—g   p—l— a — č — a — j   .   M — i — n — k — a   .)

PRED DURMI . . .

ROZA MATOHOVA.

Bilo je pred leti . . .
 Silile smo k vratom — plahi otroci — in prisluškovale življenju, ki je vrelo, kipelo, odbijalo in vabilo, božalo in bičalo tam daleč nekje onkraj samostanskega zidovja. Mislile smo, da smo že velika dekleta in smo stale pred vrati v življenje. Željno smo čakale, da nam jih dobrotna roka odpre, da planemo ven — v prostost, božajočim valovom v naročje. Življenje je vabilo in pelo z opojnim glasom siren.

Naše noči so bile polne prelestnih sanj; o vsem lepem smo sanjale, le o bridkostih ne. Pobožne — otroške so bile naše sanje in vsaki naši misli se je videlo do dna. Kot čisto gorsko jezerce med plešastimi stražarji je mirno počivala naša mladost v naročju materinem. Srečni otroci v vriskajoči mladosti! — Kaj bi bile dale, da bi naša radovednost našla pogled v bodočnost! Saj pri nas še ni bilo

življenja, bil je en sam dolg, razkošen sen. Nismo slutile, kakšna velikanska zapečatena knjiga leži pred nami, ki nam jo odpre šele prihodnost.

Bile smo umetnice posebne vrste; vsaka tretja se je borila z verzi, s kakšnimi — naša stvar, saj jih nismo pisale za kritike! Vsaka druga se je spuščala na proze polja: v svojih nalogah smo sanjale o morju in zakletih devojkah, o divjih gorah in tujih mestih, kjer žanjejo slavo junaki — umetniki, ki nosijo baje dolge, nasvedrane lase, dolgo črno kravato in ponošeno obleko. In naše pesemce! Melanholijska, v katero smo vklepale preteče sive oblake, sprehajajoče se v večernih polmrakih, jesenska turobnost, „elegija“! Umetnice višjih stopenj so celo slikale z akvareli nageljčke in vrtnice in v svoji slavohlepnosti dovezale slavne umetnike preteklosti.

In temperamenti? Roza je bila neizčrpen zaklad smeha: za vsako stvar je imela poseben izraz, za vsak dogodek poseben dovtip in humoristično pesem. Milka izredno pobožna in ljubezniva, ki ni nikdar pri „čast bodi..“ pozabila nežno prikloniti glavo. Cirila je v dečji bojaželjnosti in razposajenosti preganjala dolge ure med poukom, v kolikor so ji dopuščale stroge sive oči razrednice. V dve struji pa smo se vse bistveno ločile: ena struja skrajno pobožna, druga obratno — in v tem je bila vedno naša sporna točka. Le v enem smo si bile edine, v želji, da čimprej poletimo življenju v naročje.

In poletele smo . . . Par mesecev — ne let! — pa smo se vračale kot metuljčki z opaljenimi peruti, z eno samo veliko veliko željo: nazaj, nazaj v našo idilično mladost! — Postavljene smo bile na svetovno pozorišče, prehitro se je dvignila zavesa — vlog nismo znale!

Tako smo praznovale vhod v življenje . . .

Kako je danes Tebi, Minka, sotrpinka? Kje si ti, sentimentalna Ela? Razposajena Cirila, navihana Tona? Je-li življenje našlo vsaj v Tebi ženo, v Tebi, Zofka, ki si modrovala že tedaj, ko si še stala z nami — otroci — pred vrati? Dvomim, da bi Ti življenje prizaneslo, da bi ne oplazilo Tvojega srca z umazano dlanjo! In ti, sanjava Mirjam? Kakor druge, so tudi Tebe izvabili iz naše tihe sreče, iz sanj v sirovi boj življenja . . .

Samo enkrat bi še hotela biti z Vami, potopiti se z Vami v razkošni sen, zasmejati se z Vami z mladostnim smehom od srca in spet — kot nekdaj — poslušati ples in pesem življenja za priprtimi vrati, ah, samo za priprtimi — in ne tako od blizu . . .

Pa čeprav bi nas Stvarnikova roka res privedla skupaj, nekdanjih dni in čistih, pobožnih sanj ne bi bilo več: v dušah se nam je razpasel mah vsakdanjosti in vsako spomlad zastonj iščemo zelenja, da bi si okrasile ž njim opustošene domove.

A v milem pogledu Brezmadežne najdem še vedno mladostno srečo in tedaj se obnovi v meni blaga zavest: Ad maiora nata sum, vzvišen je namen mojega življenja na zemlji — — —

KRAŠKO DEKLE. ZVONA PRIMČEVA.

Nekoč mi na oknu je nagelj rdel,
nekoč je moj vrt še v rožah žarel.
In sanje so bilo otroško - vesele,
in pesmi kot ptice so bele
k solncu hitele — — —

Lučka pred Njo je rdeče gorela,
molitev je moja k Njej hrepnela —
Pa čez noč
je dih zavel
moreče — vroč — —
Na oknu je mojem nagelj uvel,
v vrtu se zadnji mí cvet je ospel — —
Pesem vesela je v meni umrla,
bridka bolest mi sanje je strla —
Molitev moja ihti k Njej, ihti,
lučka pred Njo se s smrtjo bori — —

○○○☉○○○

GADJA GNEZDA V DEKLIŠKIH SRCIH.*

UČITELJICA.

Mala Tinca molči, trdovratno molči. Napol proseče jo vprašuje dekla Marjana že tretjič, če je morebiti ona skrila očetove ovratnike, ki so bili pripravljene na mizi za likanje. A odgovora ni. Boječnost, sram in upornost se bore v otroku in mu trdno zapirajo usta. Tihota. Potrpežljiva dekla vpraša še enkrat; toda zastonj. Vrata se odpro, mati stopi v sobo in gre v sosednjo. Dekla Marjana zardi. Kaj naj reče gospodinji? Nobenega izgovora ne vé. Le to vé, da je Tinca bogata županova edinka, da je središče življenja v hiši, da ji vsakdo vse dovoli, vse verjame, vse odpusti . . .

V tem trenutku skoči neviden vravec izmed igrač in punčk naravnost k Tinci in ji šepeta: „Glej, glej, kako je dekla zardela! Tebi se pač ni treba sramovati, saj se ona sramuje! Tvoje mame se boji! Le izrabi priliko in jo muči, kolikor moreš!“ — In Tinca molči . . . — Vravec hudobije pa je bliskovito skočil v Tinčino srce . . .

* * *

Snežnobeli kosmiči padajo izpod neba. Vse tiho. Neslišno se izgubljajo koraki na cesti. Le iz daljave se sliši zvončkanje . . . Sestri Milka in Tilka sedita v gorki sobi in pleteta. Mehka božična ubranost vlada vsepovsod. — Tilka je malobesedna in črna. Zastonj jo ogovarja Milka, čimdalje sitnejši obraz ima.

„Zapojva lepo božično pesem!“ prosi Milka.

„Kaj pa še! Ravno ljubi se mi! Sploh mi je odveč tisto vedno čvekanje o božiču. Jaz se božiča sploh ne veselim.“

Milka vprašujoče pogleda sestro in molči.

Vravec černosti in trme sedi Tilki na vratu. Že je skočil in se zakopal globoko v srce . . .

* * *

„Kaj zato, če stopiš tudi ti v slaščičarno? Ali ne gredo druge vsak dan?“ Vravec, ki se je oprijel Zofkinega krila, šepeta tako vsiljivo, da se Zofka res ozre, če je kdo ne vidi, in stopi v slaščičarno. Kakor psiček jo spremlja mali vravec; gladi ji okus pri pogledu na vse dobrote in sladkosti.

* Prim.: Herm. Thedy, „Der Winkende Kranz“.

Sošolke se ji smejejo, ker je tako boječa.

„Odslej vendar ne boš tako neumna, da bi se temu odrekala? Tako nedolžno veselje! In tvoj oče zasluži vendar toliko denarja,“ šepeta vragec.

„Saj res,“ si misli Zofka, „tako nedolžno veselje in moj oče toliko zasluži . . .“

Ponedeljek v šoli. Profesor je prinesel zvezke — zadnjo šolsko nalogo. Napetost pričakovanja. Profesorju se ne mudi. Počasi in obširno omenja splošne napeke s posebnim ozirom na važnost učne snovi. Končno pristavi: „Najboljšo nalogo je oddala Stana Kranjc.“

Imenovana rahlo zardi in skromno pobesi oči.

Tončka, ki sedi za Stano, prebledi. Nozdrvi ji drhtita, beli zobje so se zagrizli v posinele ustnice. Ko je dobila zvezek, iz katerega ji gleda neprijazna „kljuka“, ji je zamrgolelo pred očmi. Istočasno je skočil iz rdeče „kljuke“ vragec. Vročica je zaplala Tončki v licih.

„Potlačiti jo moraš, nesramno svetohlinko, naj velja kar hoče,“ šepeta vragec.

Ko spravlja Tončka svoj zvezek, je smuknil vragec že globoko v njeno srce in kuje ž njo vred slavohlepne naklepe . . .

Mala županova Tinca že spi v mehki postelji, Milka in Tinca sta se odpravili z neugodnim občutjem k počitku, Zofka se še enkrat spomni na sladko torto, preden zaspi, Tončkine slavohlepne misli le polagoma premaga spanec.

„Dober dan sem imel!“ Vragec hudobije se dvigne iz Tinčinega srca. „Zdaj spi in jaz sem prost . . .“

„Izvrsten plen!“ si zažvižga vragec čmernosti in porabi ponočni odmor, da obiše svoje drugove v črnem domu.

„Dobro napravil!“ se hvali vragec lahkomiselnosti, ki se ves dan ni ganil od Zofke. Tudi on zapušča za nekaj ur svojo spečo žrtev.

„Ne sme mirovati,“ šepče vragec slavohlepja in dahne pred Tončkine oči še zmešane sanje. Ovenčano z lavorjevim vencem vidi Kranjčevo Stano, sama pa vsa trepeče od nevoščljivosti. Vragec odleti na oddih — zelo zadovoljen — — —

Vsi štirje vragec prhutajo po nočnem zraku. Objestno se prekucne zdaj ta, zdaj oni od samega veselja nad izvrstno uspelim dnevom. Tu in tam se spuste celo na tla, da ponočnemu potniku ponagajajo in mu zaigrajo kako neslanost. Naj se jezi, morebiti zakolne!

A dolga je njihova pot: stran vodi od vseh potov, kjer hodijo ljudje, kjer raste, cvete in rodi drevje, kjer ptičice pojo in hvalijo Stvarnika. Njihovo kraljestvo je daleč daleč v tmini. Tam se snidejo vsi sinovi teme. Tisoč in tisoč jih je zbrala noč, da si povedo o svojih uspehih, se posvetujejo in skupno napravijo načrte za novo delo.

Vragec hudobije je šele novinec. Pripoveduje o svojem delu pri županovi Tinci. Prav lepo ga pohvalijo stari vragec in za pomoč dobi izkušenega vragec. Tudi vragec čmernosti, vragec lahkomiselnosti in vragec čistihlepnosti — sami mladiči — novinci — poslušajo z žarečimi obrazi splošno hvalo radi priročnosti in vsakemu pridelj peklenski poglavar po enega močnega, izkušenega vragec.

„Za vsako zmago nad človekom dobite enega pomočnika več. Največji in najmočnejši so Vam na ponudbo, ko pridobite človeška srca čisto zase; močni demoni nastopijo potem svojo vlado nad temi srci, da bodo naša, popolno naša!“ Tako govori peklenski glavar.

V zgodnjih jutranjih urah so odhiteli štirje vragec, da zasedejo pripravljena štiri dekliška srca. Vragec — pomagači se zaenkrat vsedejo na rob postelje in nestrpnost čakajo novega belega dne.

(Dalje prih.)

OGLAR.
ZVONA PRIMČEVA.

*Gozd šumi . . .
od tal do neba,
od neba do tal
pesem drhti.
Zeleno življenje
tam zunaj.
Tu notri —
trpljenje, trpljenje . . .
Od jutra v poldan,
s poldneva v večer
v eno gre smer —*

*In črno je oglje
in črn je kruh,
od žgoče sopare
strupen je vzduh.
Ostrina njegova
je lice razjela,
kamnena usoda
srce otopela — —
V žilah mi kri
zubelj suši . . . —
Od rojstva do smrti
trpimo. — O, o —
trdó je, življenje trdó!*

NJENA MOČ.

ČRTICA. — ŠKENDER.

(Konec.)

Ba božične počitnice Štefan ni šel. —
„Boga v jaslicah bom prosil, naj mi vrne mir!“
Grenkih bridkosti pa mu tudi božično Dete ni odvzelo. Gledal je pred seboj težko pot: čemu sem jo izvolil? Za Dobruško! — Videl je za sabo drugo pot: pot ob Valčki: zakaj sem jo ostavil? Za Dobruško!
Stojim kakor romar na križpoti, v daljo mu gre vse hrepenenje, če zaide, morda ne bo nikoli uzrl cerkvice na gori. —
Na križpoti je stal Štefan. —
K Bogu je hitelo vse njegovo hrepenenje. Njemu je posvetil najgloblje misli in najtišje želje. —
K Bogu pa pelje samo ena pot, ali z Valčko, ali brez nje?
Z Valčko bi romala kakor dve zvezdi na nebu skozi noč življenja: bela luč bi sevala zemljanom v tolažbo in veselje, v svitu Jutra bi še pozdravila zarjo in bi splahnela v večni Dan — — —
Brez Valčke bi romal kakor roma luč iz svetilnika tja na morje in kaže mornarjem zavetje pred orkanom — — — tolaži blodeče in jih kliče. Tako bi romal iz noči v noč brez pokoja. —
Kaj, če pride orkan in bo zlil vse svoje sovraštvo vame — padel bo svetilnik in ugašnil bom v temi — — —
„Štefan, kaj če pride sama in ti pokaže pot do Cerkvice?“ sem ga nagovoril. Utrujeno oko mu je zablestelo:
„Ti si se oglašil na mojem domu?“
„Da, Štefan! — Toplih pozdravov ti pošiljajo domači: oče, mamica in — Valčka.“ Preslišal je zadnje ime.
„Mamica je gotovo jokala, ko si prišel brez mene?“
„Veš da. — In ona je tudi jokala — Valčka.“
„Ž njo si govoril?“ —
„Govoril sem ž njo. Žalost ji je vzela zarjo v licih in ti si ji še vedno v srcu.“ — Sklonil se je v težko misel, a se je takoj otresel.
„Brat, ne govori o njej! — O mamici mi povej!“

„Mamica je žatostna, da nisi prišel. Tale sveženj je tvoj: božičnih dobrot ti pošiljajo. Tudi sestrice so žalostne, ker si šel v semenišče, najbrže radi Valčke: oče je bil pa kar hud, ko so tožile tvojo neprevidnost.“

„Hvalite Boga, da ga je poklical! Čemu ta jok? Kakor da ni na varnem! Dekle naj si izbije svoje muhe iz glave in amen! Altar si je izbral, pri altarju, naj ostane!“

„Štefan ni rekel ničesar, da nisem vedel, ali je očetovih besed vesel ali ne. —

„In župnik?“

„Ta stari fajmošter! Dečko, dečko, no vidiš, saj sem dejal, da boš toliko pameten! Zadovoljen si, seveda si: nimaš opravka z garjevim svetom. No, veseli me, da si v lemenatu. Štefana pa ni bilo domov, ka-li?“

„Ne —“

„Pameten je bolj ko Valčka: sirotica še zmerom upa. Naj le upa! Upanje je sladkost.“ —

Štefanu niso bile ljube župnikove opazke, zato sem rajši umolknil. —

„Druže, res si mi neizrečeno dober. Veš, na glasbo sem se vrgel; vidim, da mi bo v uteho.“

„Verjamem. Časih pridejo ure, ko ne veš, kam bi se dal, pa sedeš h klavirju in zaigraš — — — Nebo je v glasbi.“

„Nebo je v glasbi: v nebesih je mir in mir je v glasbi, zavoljo ljubega pokoja sem prišel. Vedno se še bojim nečesa — — — Ta Božič sem bil sam, kakor še nikdar v življenju in tvoje tolažbe tudi nisem prejemal. —

Na Kraljevo prejmemo redove; jaz si ne upam pred altar: beseda me žge, beseda, ki sem jo dal Bogu, in beseda, ki sem jo dal njej, ne vem, katera mi je v skušnjavo. Kam je zavila moja pot v ta žgoči pesek in v puščavo — sami viharji so v njej in če posveti solnce vanjo, je to solnce pekoč ogenj, ki žge in žge. Kdo mi pokaže zelenico? — Rad bi sedel v senco zelene palme in pil iz studenčka, samo en trenutek; potem bi z veseljem šel skozi devet takih puščav.“

„Štefan, slušaj me! Prijatelja sva si; povem ti: Beseda, ki si jo dal Bogu, ti je v skušnjavo, zakaj ta beseda se je rodila v grozi, v strahu in kesanju; beseda, ki si jo dal Valčki, je beseda ljubezni in molitve: vrni se k Valčki! Njen si bil, njen si in njen boš vekomaj. Samo ž njo boš našel srečo. Moj poklic bo poklic daritve in žrtvovanja, tvoj poklic je — Valčka in njeno dobro. Dal ti jo je Bog, če boš prišel brez nje k stolu božjemu, kdo ve, če boš obstal? Valčko ti je dal v bodrilo in moč. Vrni se k njej! —“

Bil je malone strt:

„Prijatelj, morda ne vidiš prav?“

„Štefan, potolaži se! Jutri pričnemo z duhovnimi vajami. Tri dni razmišljanja in preizkušenj. Duhovne vaje so kakor ogledalo. V njem vidiš vso svojo podobo kakor je v resnici, brez laži in potvorb, zakaj človek se zapre v Resnico, pregleda svojo pot od začetka do konca in se očisti. Nato pa veselo mahne naprej. — Potolaži se, Štefan!“ —

Tedaj je potrkal na vrata:

„Zalaznik — obisk!“ —

Mrzlično sem se okrenil, čutil sem, da je šinilo vame kakor ogenj —

Štefan je sedel in me je gledal nezaupljivo: opazil je mojo zadrego. —

„Kdo neki je.“

Vstajal je s stola kakor vstaja bolnik iz bolni in je prijel za kljuko. —

„Štefan! Ona je!“

Skrit nemir mu je gledal iz oči. „Kdo?“

„Valčka!“

Na oči mu je stopila tema.

„Prijatelj! Ti si jo poklical?“

„Štefan, odpusti! Za božjo voljo me je prosila.“

„Kaj si mi storil?!“

„Na kolodvoru me je čakala, nisem je mogel zavriniti, in jokala je. Rekel sem ji: po kosilu pridi, tedaj je čas obiskov! — Prišla je.“

„In če ne grem k njej?“

„Štefan, pojdi! Ne boš podlegel, če hoče Bog. — S tabo grem, če te je volja.“

„Kristu je pomagal Simon-poljedelec na Kalvarijo, meni si ti Simon Cirenčan. Pojdiva!“

Mirno in hladno ga je pozdravila, tako da sem se čudil — — —

„Štefan!“ Glas njen ni bil več glas onega zvončka v samotnem mlinu.

„Ni te bilo k meni, Štefan, prišla sem jaz k tebi.“

„Valčka, veš — — —“ Ni mogel končati.

„Vem, bojiš se me. Štefan, o povej, zakaj! Glej, vse svoje boje sem posvetila tvojemu spominu, prav od one ure, ko sem prejela tvoje pismo, in v teh bojih sem zopet našla sebe; sebe, Štefan, brez tebe.“

Trepetal je — kakor človek, ki zre v veliko presenečenje —

„Nisem krenila od one stezice, ki sva po njej hodila skupaj, o Štefan. Še veš? V majniku sva jo našla. Tedaj si mi rekel tiho besedo in v njej sem videla vso svojo srečo.“

Štefan je sedel v naslon. —

„Tihe srečne ure sem žila v njej. Krepila me je, ko sem bila sama in si ti bil tam daleč za gorami. Živela sem v misli nate in sem čakala, tebe ni bilo, mesto tebe je prišlo pismo. In tvoja beseda se je razgorela v žalost in brezup.“

Štefan jo je nemo slušal kakor obsodbo.

„In ta brezup se je razvil v grenak boj z Bogom. On te je meni vzel. V svoji slepoti sem se bojevala z njim, da te iztrgam. — Prišel je Božič in z zadnjo silo sem se oprijela črne misli. Odpusti, Štefan! —“

Še vedno je strmel v tla in je ni pogledal.

„Zvedela sem, da prejmete na Kraljevo redove. „Moj bo in ne tvoj“, sem rekla Bogu in Bog se mi je smehljaj. Odpusti, Štefan! Jezna sem bila na Boga in nisem molila. Namenjena sem bila, da te izsilim. Predno sem šla, sem padla pred božje jaslice:

— Dete božje, daj mi ga nazaj, če hočeš! — In čudo: srce se mi je umirilo. Dete božje pa je razklenilo roke v objem:

— Valčka, vdaj se! Bodi močna v odpovedi kakor si močna v zvestobi! — Sklonila sem se in me je poljubilo s svojim sladkim poljubom. —

Štefan, prišla sem, da ti dam nazaj besedo, ki si mi jo dal — — —“

Pogledal je in se ni mogel obrzdati. Hvatežno ji je poiskal roko.

„O Valčka! Valčka!“

„Štefan, ostani Njegov! Tudi jaz se mu bom posvetila v žrtvovanje — — — Tole pa v spomin na najino besedo! —“

Odvila je droben kozarček z okraskom. Na štiriperesni deteljici so žarela zlata slova: Tebi! V očesu pa se je obema svetila solza, velika in svetla. — — —

Oni popoldan je spet zvenelo po dolgem hodniku. Zvonkemu smehu je sledilo bučanje tridesetero smehov. — — —

Štefan je bil veder kakor jutro po viharji noči.

Zvečer ga dolgo ni bilo v sobo. Pozno v noč je prišel. — — —

„Kje si bil, Štefan? Pozno je.“

„V kapelici. Molil sem k Bogu, naj mi da toliko moči kot je je dal Valčki. Kako si že ti nekemu zapisal?“

„Jaz — zapisal?“

„Ono: življenje je misel — — — Drugo kitico povej!“

„Le nagni se vāse: čul boš zvenenje skritih moči, zvenenje vulkanov, ki jim v srcu ogenj živi.“ —

„Ona mora imeti v sebi vulkan! Omahnil bi bil, da me ni rešila.“

„Čista, močna duša!“ sem vzdihnil kar tako sam zase. — — —

Petrolejka je medlo gorela, v njenem soju se je igrala mušica ali kaj. Odkod mušica v zimi? Tedaj sem videl, da pleše črni moj greh v soju petrolejke. Z lučjo resnice se je opojil, zdaj ne more stran iz te luči, dokler ne zgori v njej — — —

„Štefan, odpusti, da sem ti bil v skušnjavo!“

„Le tiho! Ti meni oprusti, da sem ti bil s slabostjo v pohujšanje!“

„Pa lahko noč!“

„Lahke sanje o samih angelih!“

Ni bilo dolgo in sem videl angele. Angeli so imeli kangljice v rokah —

Kangljice so rosile na zemljo same svetle in velike solzice — — —

Prišli so bolni zemljani in so lovili solzice in si ž njimi umivali rane in ozdraveli so. —

Tako moč so imele velike, svetle solzice — — —

POZOR!

Vzgojiteljicam in tistim, ki hočete postati vzgojiteljice, imamo sporočiti veselo novico. — Za Veliko noč bo izšla na naši zalogi lepa prelepa knjiga: „MATI VZGOJITELJICA“, ki je Vam vsem neobhodno potrebna, če hočete svojo nalogo sebi v veselje, Bogu v čast, nežnim srcem pa v korist vršiti. Povpraševanje od strani naših članic in naročnic po taki knjigi je bilo pogostno, pa nismo imeli kaj dati iz rok, ker je omenjena knjiga že pred leti pošla. Sedaj smo se odločili, da jo izdamo v novi izdaji. To nam bo pa mogoče le, če bo prišlo na naš poziv zadostno število naročnic. Zato se hitro odločite! Ker upamo na obilno naročanje, smo nastavili ceno za tiste, ki bodo še pred Veliko nočjo naročile, jako nizko: 16 Din s poštino vred. Po Veliki noči se bo dobila knjiga v knjigarnah, toda cena ji bo znatno višja. Zato ne odlašajte z naročilom! Sporočite na dopisnici, plačale boste po položnici, ki bo knjigi priložena. Naslov za naročbo: Uprava „VIGREDI“, Ljubljana, Ljudski dom.

KDO JE UMETNIK?

STAREŠINKA.

D mojih mladih letih, spominjam se prav dobro, so nam radi pokazali tega ali onega umetnika — Ljubljana je bila že od nekdanjega središča za vse lepo. „Slikar M.“ — „kipar K.“ — „pesnik B.“ — „pisatelj U.“ — „igralec O.“ — „pevec S.“ — Tako me je opozarjala starejša, zrelejša tovarišica, ko sva se vsako popoldne vračali po solnčni poti iz šole. Z zanimanjem in radovednostjo sem si vtisnila v spomin slike mimoidočih umetnikov in z zadoščenjem sem si napravila skupno sliko vseh. Elegantna obleka, dolgi, po ramah viseči lasje, skrbno negovana brada, glasno govorjenje, smelo obnašanje: taki so bili oni, ki so se šetali v gručah. Nekoliko, ali precej zanemarjeni, slabo oblečeni, tihi in zamišljeni oni, ki so se sprehajali sami. A že tedaj se mi je vsiljevalo vprašanje, kateri so neki boljši?

Da sem dobila odgovor na to vprašanje, je moralo preteči dokaj let in gledati ter zasledovati je bilo treba razvoj naše domače umetnosti, pa tudi one naših sedov, kakor tudi stare in častitljive umetnosti sploh.

V tem proučevanju se mi je pokazala resnica, da je napačno ocenjevati umetnika — kakor vsakega drugega — le po vnanjosti, nego da je bistvo umetnikove vrednosti globoko v njegovi notranjosti.

Ko smo se razgovarjale v 1. številki o umetnosti, smo rekly marsikaj, kar bi morale danes ponoviti in obrniti na umetnika. Da pa nam ne bo treba ponavljati, prečitajmo rajši vsaka zase ono razpravo in razberimo vse tisto, kar je ondi zapisano o umetnikovem delu, o njegovem namenu in o načinu njegovega dela. V 2. številki pa tudi lahko pregledamo uspeh in vpliv njegovega dela.

Danes pa bomo pogledale še nekatere lastnosti, ki so za umetnika posebno značilne.

Prvo in neobhodno potrebno je, da ima umetnik naravni dar, talent za proizvajanje umotvorov.

Takoj poleg tega pa je potrebna lastna nega tega daru, udejstvovanje, vaja, resno in marljivo delo, ali z eno besedo: znanje. To pa pravi umetnik doseže tedaj, ko spozna, da je njegovo delo odsev božje lepote, resnice in blagosti, ko zasluti v sebi ono enoto, v katero se zlivata narava in umetnost.

Kakor v vseh človeških zadevah, tako je tudi v umetnosti mnogo takega, kar se prenaša kot dediščina od deda na očeta, od očeta na sina in od sina zopet dalje na njegove potomce.

Sin se prav dobro počuti v očetovi hiši in rabi orodje, ki ga je podedoval, in ne izprašuje šele, kako in kaj, nego se mu zdi, da mora vse tako biti. Naenkrat pa se pojavi v družini dedič, ki bi rad v drugem kraju ustanovil dom, in sicer prav tak, kakor je dom njegovega očeta. Zato natanko pregleda vso hišo od vrha do tal in si vtisne v spomin vso, kakršna je. In ne samo to: duh njegovih očetov pride čezenj in ga uči, kaj in kako so delali izza davna in po teh navodilih postavili hišo, nov dom svojim potomcem.

Ali potrebuje ta primera še razlage?

Prav tako se godi tudi umetniku. Ko se nekaj časa v mislih in v delu mudi pri svojih prednikih, si zaželi samostojnosti. Prvi pouk in lastna nega dasta talentu neko smer, in umetnik se spusti v svet. Po brezuspešnem iskanju samega sebe v tuji umetnosti si zaželi nazaj v domači pristan. — Ko za slovo še enkrat obiše umotvore velikih starih mojstrov, se mu odpro oči, v njihovih umetniških potezah zagleda nesmrtnost, življenje, moč.

Življenje in to, kar se je zdaj zbudilo v njem, je odslej njegov kažipot in merilo za njegovo delo. Doživel, v notranjosti svoji je živo občutil dela svojih prednikov. Njihova pot je postala njegova, četudi morebiti z drugačnim načinom izraza. Eno pa je resnično: vsi mojstri začenjajo s podajanjem narave in nehajo s podajanjem lastne notranjosti.

Ko se je umetnik bolj in bolj udomačil v oblikah in barvah narave, ko sta se mu oko in roka izpopolnila, zori tudi njegova notranjost in glej, z začudenjem opazi, da je narava odmev njegove notranjosti. In tedaj, le edino tedaj se sme imenovati — umetnik.

Nekatere lastnosti umetnikov spoznamo še iz sledečih izrekov starejših mojstrov:

„Kdor se hoče odlikovati v umetnosti, mora od jutra do večera svojega duha posvečati svojemu delu.“

Joshna Reynold.

„Ancora imparo! — jaz se še učim!“

Michelangelo.

„Pošiljam Vašemu Veličanstvu „Zadnje večerjo“, katero sem delal sedem let.“

Tizian Karolu V.

Domenichino.

Bauks.

„Slikam neprestano v sebi.“

„Marljivost in vztrajnost!“

„Čim starejši postajam, tem bolj čutim željo, da prekosim samega sebe in se povzpnem do najvišje stopnje popolnosti.“

Poussin.

„Delo je moja najljubša zabava.“

Mozart.

„Ni je na svetu ovire, ki bi stremečemu talentu mogla zaklicati: do tu in ne dalje.“

Beethoven.

○○○●○○○

PREDAVANJE IZ GOSPODINJSTVA V GROBLJAH.

HELENA ČERNETOVA.

(Konec.)

Ni pa še snažna v obleki tista gospodinja, tisto dekle, ki je vedno nanovo oprana, temveč ona, ki zna svojo obleko čuvati, ki jo ohrani dolgo lepo in čisto. In če tako paziš na snažnost predvsem pri sebi sami, ali se ti ne bo čut za snago vkoreninil v dušo, ali ne boš gledala potem tudi na to, da bo vladala snaga povsod drugod, v celi tvoji okolici, zlasti v tvoji domači hiši?

Veža, kuhinja, sobe, vse naj bo vsak dan pometeno, pospravljen; oni prostori, kjer se zbira družina, po potrebi celó večkrat na dan. Ne pozabi pri vsakdanjem snaženju prepotrebnega zračenja in brisanja prahu, kar se pri nas tako rado opušča. Lepo pospravljen, snažno pomita soba, pa najsi je tudi pod slamnato streho, dobi lepo praznično lice. Nasprotno pa vse izgubi lepa, bogato opremljena gosposka sobana, če je polna smeti, nereda, prahu in navlake.

Nekoč sem bila povabljen v hišo svoje tečajnice. Že naprej se je izgovarjala: Naša bajta je uborna, preprosta, slamnata; ne vem, če boste hoteli vanjo vstopiti. In prav

zato me je gnalo, češ, da ne boš mislila: prezira bajtice! Vstopim v vežo in kuhinjo; kako blagodejno so vplivale name snažne stene, bela, pogrnjena mizica v kotu, snažno pomita in razstavljena posoda na policah. Pri prvem koraku v hišo sem se prepričala, da je gospodinja snažna in redna. In kaj šele hiša! Nizka, z malimi okenci, bolj temna nego svetla, komaj se je videlo skozi nje, a vzljubila sem jo takoj. Snežnobela miza, šopek dišečih cvetic na nji, lepo pogrnjena postelja, lepo pomite klopi in stoli, vse snažno, nikjer prahu, nikjer smeti. Posebno veselje sem izrazila gostiteljici, prepričana, da je tudi moja beseda v tečaju nekaj pripomogla k tej snagi.

Vsa obleka snažna vedno,
sobe, vse pohištvo čedno,
snažne roke, bel obraz,
to naj bode ženski kras.

Če pa tu priporočam snago, opozorila bi vas na dve veliki nasprotnici snage. To sta: 1. navidezna, 2. pretirana snaga. Kaj je ena, kaj druga? Dobe se gospodinje, pa tudi dekleta, ki imajo na zunaj vse v najlepšem redu, vse skrajno snažno, glas o njihovi snagi in redoljubnosti gre v deveto vas: vedno poje krtača; če pa pogledaš v omaro, v predalčke, v kako skrito sobo, te je pa skoraj strah: tu je vse navlečeno, razmetano, o redu, o snagi niti govora. Ali taka ženska ljubi snažnost? Je li to prava snaga? Gospodinja, ki tako ravna, hoče varati druge, vara pa le samo sebe, vznevolji radi pritajene nečednosti moža; zakrivi, da bodo tudi otroci nečedni in neredni. Svarim pred navidezno snago, zlasti še pri obleki in perilu!

Druga nasprotnica snage pa je pretirana snažnost. Nahajamo gospodinje — in tudi teh je precej — ki ves božji dan ne pridejo od pospravljanja, pometanja in brisanja prahu. Zdaj pospravlja tukaj, zdaj tam; komaj neha, že začne iznova. In gorje, če pride tujec v hišo! Ze naprej se boji, kaj ji bo umazal, vsako stopinjo mu spremlja njeno oko. Komaj odide, že zopet pospravlja za njim, pometa, briše. — Noben poset ne zna taki gospodinjici ustreči. Modra, umna gospodinja bo vedno lahko ločila pravo od nepravega, pristojno od pretiranega; ona bo vedno in povsod hodila po zlati, srednji poti.

In ob sklepu še eno besedo: Vzljubite red in snago, ve bodoče vrle gospodinje, ve, graditeljice družinskega življenja, dajte nam snažnosti in reda v naše preproste kmečke domove, pa bo v njih življenje vse drugačno: več družinske ljubezni in prijateljstva, več zakonske zvestobe, zadovoljnosti in sreče; pa bo tudi ob kmečkem ognjišču enkrat vzplamtela večja in lepša ljubezen do rodne hiše!

○○○●○○○

K ZGODOVINI ROČNEGA IN STROJNEGA ŠIVANJA.

STAREŠINKA.

Kdaj je prišlo ljudem na misel, da so začeli kože, kožuhovino in rastlinske snovi umetno stikati za porabo proti mrazu in mokroti, se ne da zgodovinsko dognati. Bržčas pa je bila žena, ki je napravila prve poizkuse za to. Najbrž je iznašla, ozir. našla tudi orodje za to delo: sveder, s katerimi je napravila na rob dveh kož luknje, v katere je napeljala „nit“, ki je bila takrat seveda trava ali živalske kite. Za sveder je bržkone uporabljala trne ali ribje kosti. Dolgo časa je moralo preteči, preden so ljudje prišli na misel, da je mogoče sveder-vtikač na enem koncu preluknjati, vpeljati vanj zvezno nit in z vbodom istočasno zvezati oba dela blaga. Pogoj za ta napredek je bila uporaba novega trdnejšega svedra, ki je bil dovolj močan, da je preluknjal kost, rog ali trn. In v resnici so se v ta namen posluževali koničastih kresilnih kamenov, ki so jih še

sami priostrili. Ker so pa že to znali, so mogli tudi sveder-vtikač, bolje „šivanko“ samo že precej priostriti. V resnici nas v tem mnenju potrjujejo najdena orodja iz prastarih časov, ki jih hranijo naši muzeji. Žal, da nam o teh dobah zgodovina ničesar ne pove; le kameni bi mogli o tem govoriti, če bi znali. Gotovo je, da kovin v tisti davni dobi še niso poznali, še manj seveda njihovo porabo in obdelavo. Morda so potekla dotlej tisočletja ali stoletja. Zopet pa lahko sklepamo, da so ljudje z uporabo kovin tudi šivalno orodje izpopolnili. Bronaste igle, ki jih spočetka niso še znali preluknjati, so na enem koncu zakrivili v zanko in so vanjo vpeljavali niti. Pozneje, ko se je izpopolnila tehnična obdelava kovin, — morebiti so zopet potekla stoletja — so kovinastim iglam vdolbli luknjice, da so imele že nekako obliko današnjih šivank za mašenje z volno (precej tope in z dolgim ušesom). Nov tehnični napredek, izumitev svalkovanja jeklene žice, pa seveda spada že v mnogo poznejšo dobo. Od 14. stoletja dalje je baš zaradi tega tehničnega napredka tudi izdelovanje šivank, mnogo preprostejše. To je bil tudi začetek industrijskega izdelovanja šivank, ki je zlasti v Nemčiji zelo cvetelo.

Stoletje strojev pa je prinesle tudi doslej izključno ročnemu šivanju mehaničnega pomočnika: šivalni stroj. Spočetka so ga pač kot nepovabljenega tekmovalca povsod odklanjali. V sredi 18. stoletja je hči ameriškega izumitelja dvojnošivnega šivalnega stroja, Hunta, hotela v svoji izdelovalnici modrcev (steznikov) porabljeni šivalni stroj očetovega izuma, a so jo vse pomočnice na en dan zapustile. Celo vrsto takih dogodkov čitamo v tedanjih časopisih; povsod so smatrali šivalni stroj za sovražnega tekmeča in se ga ogibali. L. 1790 je angleški tapetnik T. Saint začel pri svoji obrti rabiti šivalni stroj, a brez posebne koristi. Tudi dunajski krojač Madersperger in pariški Thimonnier sta ga začela uporabljati; toda krojači so jima očitali, da hočeta s tem uničiti celotno krojaško obrt. Ali se je uveljavljenje šivalnega stroja v Evropi ponesrečilo zaradi njegovih prvotnih nedostatkov ali zaradi odpora ročnih delavcev, se ne da dognati. Resnica pa je, da je bila poklicana Amerika, da zbere vse priprave in ž njimi ter s svojim praktičnim duhom iznajde primerni šivalni stroj. Elija Howe je prekosil vse svoje prednike s praktičnim prenosom tkalskega čolnička v šivalni stroj. Dasi je bila ta iznajdba, kakor kaže sedanja vsesplošna uporaba šivalnih strojev, temeljne važnosti, ni našel Howe primernega priznanja. Goljufali in izkoriščali so ga, da je umrl v največji bedi.

Nekaj popravkov na Howejevem modelu je izvršil Amerikanec Singer, ki je s tem pospešil razvoj izdelovanja šivalnih strojev do viška. Saj Singerjevi šivalni stroji slove po vsem svetu.

Pa tudi v Ameriki ni našel šivalni stroj takoj priznanja; krojaški pomočniki so kazali vso sovražnost prav tako stroju kakor tudi vsakemu mojstru, ki ga je hotel v svoji delavnici uporabljati. Toda ves ta odpor jim k sreči v njih lastno korist ni nič pomagal, a so tudi spoznali, da njihova kratkovidnost ni bila na mestu. Kakor v velikih podjetjih, tako si je šivalni stroj tudi v družinah kmalu pridobil veljavo. L. 1862 je bilo v Združenih državah Sev. Amerike 300.000 šivalnih strojev v rabi in ena četrtnina od teh v družinah. Nekaj let prej so prve šivalne stroje prenesli v Evropo in so jih povsod občudovali kot posebnosti. L. 1854 so v Nemčiji kazali prvi šivalni stroj za denar; toda kmalu so prišli v splošno rabo in Nemčija je pred vojsko zavzemala eno prvih mest v izdelovanju šivalnih strojev, da je letno postavila milijon šivalnih strojev na svetovno tržišče. Največja poraba šivalnih strojev je pač še vedno po industrijskih podjetjih, kjer se vrši pogon z motorjem, dočim je v domači porabi še vedno z roko ali z nogami.

Splošna povojna draginja je povzročila, da si morejo šivalni stroj nabaviti le premožnejši sloji. Zato pa je zelo umestno, da one družine, ki ga še imajo iz „srečnih“ časov, prav skrbno pazijo nanj in ž njim lepo ravnaajo.

KAKO SE ŠIRIJO NALEZLJIVE BOLEZNI?

DR. MALKA ŠIMEC.

Ee se hočemo o kaki bolezni natančno poučiti, je treba predvsem poznati njene vzroke, ker le potem se moremo uspešno zavarovati proti njej. Pri nalezljivih boleznih je to še toliko bolj važno, ker kažejo nagnenje k hitremu širjenju in s tem spravlja v nevarnost zdravje in življenje širših ljudskih mas. V tem obstoji tudi njihov veliki javno-zdravstveni pomen. —

Da nam pa iskanje vzrokov nalezljivih bolezni ne bo pretežko in preveč nerazumljivo, začnimo s par primeri iz vsakdanjega življenja.

Če pustimo kruh nepokrit na vlažnem, mračnem prostoru, postane plesniv. Prvotno komaj vidna lisa na hlebu postaja vedno večja in preraste polagoma ves kos. Plesen se širi in raste. Vzemimo v roko drobnogled in pogledimo drobce plesni pod njegovimi povečevalnimi stekli. Vidimo, da je ta navidežno neznatna plesen v resnici cela naselbina majhnih rastlinic, ki nas pod drobnogledom spominjajo skoro na mahovje. Te rastlinice so glive plesnivke. One so vzrok, da se kruh kvari.

Še bolj zanimiv pojav se nam pokaže, če opazujemo kvas, ki ga uporabljamo za shajanje testa. Nekoliko tople vode, nekoliko kvasu in morda komadič sladkorja — naenkrat postane v posodi s kvasom vse živo. Tekočina narašča, kipi. Zakaj? Drobnogled nam da odgovor. Kvas ni nič drugega kot velikanska množina drobnih kroglic, ki silno hitro rastejo, tvorijo iz sebe nove kroglice, se na ta način množe ter povzročajo vsled tega kipenje tekočine in shajanje testa. Na čisto podoben način vre vinski mošt in drugi sadni sokovi; tudi v tem slučaju mošt tembolj vre, čimveč je teh kroglic v njem in čim hitreje se razmnožujejo.

Kaj nas ta primera uči? Da mora biti kvas, da mora biti tisto, kar povzroča vrenje mošta in je po svoji obliki podobno kvasu, živa stvar, kajti samo živa bitja imajo v sebi moč, da se razmnožujejo. In v resnici so to živa bitja, rastlinice najpreprostejše vrste; imenujemo jih glive kvasovke.

Zdaj si pa za spremembo pogledimo pod drobnogledom izcedek iz ognjone rane! Potem, kar ste v prejšnem odstavku slišale, se vam ne bo zdelo več čudno, če vam povem, da najdemo tudi v gnoju nekaj živega, kar je zelo podobno kvasu, samo da je še neprimerno manjše. Drobnim zrcem podobne kroglice so. Tudi te so žive, kajti rastejo, se množe in odmirajo. Razmnožujejo pa se na ta način, da se vsaka kroglica preprosto razdeli na dvoje, kakor bi jo nevidna moč razcepila v dva nova, enako velika dela. Ta način razmnoževanja imenujemo cepljenje ali deljenje. Rastlinice, ki se množe ravno tako, kakor smo pravkar slišali o kroglicah v gnojnem izcedku, imenujemo: glive cepljivke.

S prostim očesom jih seveda ne moremo videti, ker so veliko premajhne. Treba nam je za to močnih povečevalnih aparatov, takoimenovanih drobnogledov. —

V izcedku gnojne rane nahajamo torej prostemu očesu nevidne rastlinice, glive cepljivke. Podobne glivice najdemo pri najrazličnejših boleznih in ni je skoro bolezni, ki jo prištevamo med nalezljive, da ne bi našli v zvezi z njo tudi kakih glivic. Te glivice so, tako sta nam pokazali znanost in izkušnja, v vzročni zvezi z nalezljivo boleznijo — ali z drugimi besedami: te glivice so povzročiteljice nalezljivih bolezni. Imenujemo jih skupno s tujo besedo: bakterije,

Brez bakterij ni nalezljivih bolezni. Če bi se nam posrečilo uničiti vse bakterije, bi naenkrat prenehale tudi vse nalezljive bolezni — — —

OD SRCA DO SRCA.
(POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Moja dekleta!

Kadarkoli se usedom k pisalni mizi, da Vam odgovarjam na Vaša drobna pismeca, se mi zdi, da sem sredi med Vami, da ste zbrane vse okoli mene, da se razgovarjamo v resnici, govorimo o svojih križih in težavah, a tudi o veselju in sreči. Razumele boste sedaj, da je baš ta dozdevna resničnost naših sestankov vzrok za moje naravne in neprisiljene odgovore. To je tudi vzrok, da razbere nekatera več, druga manj iz mojih vrstic, kakor se pač potruji poglobiti se v odgovor. Ne le pisana, ozir. tiskana beseda, nego mnogo bolj intimna nit, ki jo plete med nami naše iskreno in domače občevanje, je ono glavno in bistveno naših pomenkov. Zato se danes obračam s temi vrsticami na Vas vse, da se nekoliko bolje spoznamo, razumemo in tudi pogledamo, če nam naši pomenki res kaj koristijo. Vsaka stvar namreč ima svoj določen namen in tako tudi naši pomenki niso le zato, da izpolnimo tale predalec v „Vigredi“, nego so nekako zavetišče in zatočišče za one male in sramežljive dušice in za ona boječa srčeca, ki si z neposrednim razgovorom ne morejo pomagati, deloma, ker nimajo nikogar za usten razgovor, deloma, ker se jim zdi, da bi z osebnim razgovorom ne dosegle tega, kar bi rade.

Vidim, slišim in čutim Vas tu poleg sebe. Vaš pogled se upira v daljavo. Hočete se razgledati po svoji bližnji in daljni okolici, a morebiti niti ne veste, za čem. Vendar pričakujete nečesa, kar naj osreči in obogati Vaše življenje. Vaša roka hoče prijeti nekaj negotovega, neznanega, a tako lepega, prijetnega, kar bi si rade osvojile in pridržale za vse življenje. — Zvedavo me gledate, vendar ne morete utajiti, da bi to ne bilo res. V Vaših očeh pa vidim vprašanje: „Daj, povej, kaj bi moglo to biti!“

Čujte, predrage: lepota in popolna skladnost in mir duše je ono, po čemer hrepeni Vaše srce, kar hočete doseči in za kar se trudite z vso svežo, mlado močjo. Te lepote in dušnega miru pa ne morete doseči, dokler hlastate po zgolj vnanjih življenjskih dobrotah. Te so kakor cvetje, ki Vam ovene v rokah, zapisano razpadu, prahu in pepelu. Prav tako te dušne lepote ne morete doseči, dokler je v duši bujni plevel, usehlo listje, bodičje in trnje...

Ali smem govoriti zdaj Tebi, moja mlada prijateljica in potem Tebi in še Tebi in vsaki izmed Vas, ki ste prišle k meni, iskajoče, gledajoče, prisluškujoče? Ali smem stopiti z Vami vsemi tja dolj, v globino Vaših duš in poiskati z Vami v njih vse lepo, plemenito in dragoceno, ki je skrito v njih, a vse to tako nujno rabite za svoj razmah? Ali pa smem tudi z vso milino in dobrotu odkriti, kar ne odgovarja plemenitosti Vašega stremjenja, kar bi vas moglo ovirati pri smelem poletu kvišku? Saj me razumete in se ne jezite, ako Vam hočem pokazati tudi tu in tam kakšen nezdrav izrastek, odlom-

ljen, a še ne odstranjen vršiček na drevescu Vašega življenja ter Vam ga z Vašim odločnim sodelovanjem pomagam odstraniti in hodim z Vami po ozki življenjski stezici...?

Ne poznam Vas osebno, toda vidim Vas vse v duhu pred seboj! — Tebe vidim, sanjavo dekletce, ki blodiš na križpotju in se ne moreš odločiti. — In Tebi želim pomagati, prijateljica, ki se boriš za odločitev: tu ali tam. — Tudi Tebi prinašam pomoč, ki si vsa mehka in neodločna. — A Tebi hočem odpreti oči, da vidiš, kako skrivaj in potuhnjeno se Ti bliža nevarnost, in Tebi, ki slutiš nevarnost v sebi. — Tolažiti Te hočem, ubožica, ki Te tlačijo in more vnanje in notranje težave. — Pomagati Ti hočem, sirota, ki omaguješ na svoji poti. — Tudi Tebi hočem govoriti, ki Ti je na slabotne rame naložen težki križ; opirati, pomagati Ti hočem. — In k Tebi se obračam, ki si na svojem poletu kvišku zadela na oviro in ne moreš dalje. Daj, hodiva skupaj! — Celu Tebi, ki si že visoko nad nami vsemi, bi rada prišepnila besedico: da nas vse počakaš in pričakuješ na Cilju. . . Pridite, vse, vse!

Odgovori na pisma.

Štefka. — Ker si vse tako lepo izročila v roke božje Previdnosti, smeš upati, da bo vse prav in po Njegovi volji. Veš pa tudi, da človeško življenje ni z rožami nastlana pot v večno srečo. Zato le pogumno nastopi novoizvoljeno pot in božje varstvo naj Te spremlja! Vedno pa me bo veselilo, kadar se boš oglasila in tudi jaz te ne pozabim. Bog s Teboj in Tvojimi!

Večer. Tihi, prelepi, prenežni sv. večer Ti je torej zapustil v duši neizbrisne spomine? Želim preiskreno, da bi bili res neizbrisni, ker Te bodo vodili vse leto nazaj iz delavnike raztresenosti k prazničnemu miru. — K 8. maju že danes prav iskreno čestitam, če se dotlej morebiti ne bova imeli prilike videti v Vigredi. A mislim, da se ne boš odtujila, četudi so se zdaj večeri že zelo skrajšali. Prav lep pozdrav!

Julka. — Če Ti je zadeva s Tvojo bodočnostjo resna, ne čakaj šele na prilicnostna pojasnila, temveč se obrni tudi sama k dobri knjigi, ki Te bo o tem poučila! N. pr. „Sveta družina“, knjiga družbe sv. Mohorja l. 1906, ali „V boj za krščanske resnice in čednosti“, II. knjiga, str. 105 in dalje in „V boj za lepo in srečno krščansko življenje!“ III. knjiga družbe sv. Mohorja 1920, ali dr. M. Opeka: „Sv. zakon“. Vse te knjige Ti dado dovolj lepega in primerne pouka. Če razumeš nemški, dobiš tudi v naši knjižnici nekatere knjige. Čitaj pa mirno, s pametjo in z razumom; pripravljaj se tudi s ponižno molitvijo in prejemanjem sv. zakramentov na novi stan! — Tvojo željo glede gospodinjstva sem oddala v prave roke! — Z drugimi prošnjami pa le kmalu pridi! Bog Te živi!

Marija Ž. O. — O kako sem bila vesela,

da si tudi Ti prišla iz svojega tihega in samotnega kottička! Prav iskreno Te pozdravljam v našem krogu in želim, da si vsaj tu med nami dobre volje, ker Ti bridki spomini grene mladost. Prav prisrčno čutim s Teboj! Zelo lepo je to, da izkazuješ tako globoko hvaležnost ljudem, ki so se zavzeli za Tebe, a tudi za svoje ohrani nekoliko ljubezni, čeprav ste se tako ločili. — Kar pa mi pripoveduješ o svoji bodočnosti, je pa tako lepo, da Te zavidam zanjo. „Šla bom, ako bo volja božja, k usmiljenkam. Šla bom tja, kjer upam, da bom našla srčni mir in kjer bom delala samo v prid človeštva in si preskrbovala srečno večnost lažje, kakor med svetom. Samo, da bi mi Bog dal potrebno moč!“ — Le zaupaj, predraga! Ker čutiš, da Te Bog hoče v tem poklicu, Ti bo gotovo dal tudi svojo pomoč, da se moreš odzvati Njegovemu klicu. Tudi jaz Ga hočem prositi za Tebe. — Če le utegneš, mi še kaj sporoči! Prisrčno pozdravljena v Tvoji samotni!

Nežna vijolica. — Zadeva o kateri pišeš, bi se najlažje uredila na sledeči način:

Ti si mlado, pošteno dekle, ki pa ljubeznjivim in sladkim besedam ni moglo drugega kot verjeti, in jih je imelo za pristne in poštene. Zdaj pa si spoznala, da niso bile resnične; to Te je užalilo in Te boli. Vendar Ti Tvoj dekliski ponos ne dopušča, da prosjačiš za tem, kar ni nikoli bilo Tebi namenjeno, nego je le na podlagi podle laži hotelo najti pot do Tvojega srca. Praviš, da je to zanetilo v Tvojem srcu ogenj prve ljubezni. Glej, draga! to srce vzemi zdaj z vso svojo trdno voljo v uk in mu povej, da se je zmotilo. Teško se Ti bo zdelo spočetka, skoro nemogoče. A vеди, da zahteva to od Tebe Tvoja dekliska čast in poštenost, Tvoja lepa dušica, ki se nikakor noče valjati v blatu, in Bog sam, ki jo hoče imeti i nadalje čisto, snežnobelo, da posije nanjo rožnat žarek, lepe, čiste, svete ljubezni, ne pa hipna strast, ki Te le bega in razdvaja. Naj Ti ne bo žal tega trdega dela, teh bojev! Neizogibni so prej ali slej za Tvojo srečno bodočnost. — Pridi še in pomagati Ti hočem pri tem trdem delu! In če tudi hodiš po življenjski poti, boš vseeno srečna in mirna v svoji notranjosti, kjer zdaj besni prvi vihar. — Mnogo mislim na Te!

Solzna rožica. — Ne misli, da Te dolžim nehvaležnosti, a takole pri jaslicah se človek kaj rad spomni svojih dragih po širnem svetu. In edino ta spomin je zadnjič skoro nehote smuknil na papir. — Zelo me veseli, da se je Tvoja zadeva lepo poravnala. Naj pa Ti bo v nauk za nadaljnje življenje! — Če se težko in nerada ločiš od odlomkov iz dnevnika, se Ti pač ni treba mučiti. Rada pa bom čitala, če mi pošleš. — V moji bližini pa ni nikogar, ki bi gledal čez ramo, ko Ti odgovarjam. Nič se ne boj! Nikomur Te ne izdam! Le kmalu zopet pridi!

Lilija. Kako lepo opisuješ bele lilije in njih vzvišeni pomen! Zelo je tudi lepo, kar pri vsem tem obračaš nase. Najlepše pa je seveda, ker

nameravaš dragoceno cvetko svojega življenja presaditi v samostanski mir. Ne vem sicer, če je to že Tvoj trdni namen za odločilni korak. Vsekakor pa Ti iskreno čestitam k Tvojemu sklepu in želim prav iz srca, da najde Tvoja hrepeneča duša v tem zemeljskem cilju novo, lepo, četudi trnjevo pot k Sionskim višavam in večnemu Cilju. — Prosi vdano in ponižno božjega razsvetljenja in Njegove pomoči!

Smrečica. O prelepem družinskem prazniku, ki ga opisuješ, sem že slišala in čitala. Zelo lepo je moralo biti! In v Vašem krožku kar noče biti konca praznikov! Z zanimanjem sem prečitala vse. Zelo me veseli, da se z malimi tako dobro razumeš. Le ostani vedno dobra z njimi! — Seveda moraš še priti in sicer kmalu, ker bom že težko čakala Tvojih poročil o lepem življenju Vašega krožka in posebej o Tvojem delu. Bog živi!

Trnjeva stezica. Prav, da si zopet prišla! Veseli me, da Ti Vigred ugaja. Za svojo prijateljico stori, kar največ moreš. In veš, kaj me še prav posebno veseli? Da se tako zelo veseliš tekem. Ali veš, da si Ti prva, ki mi je o tem poročala? Le navduši vse sestre zanje in pridno se učite, da bo Vaš krožek med prvimi! „Želela bi, da bi se vsa dekleta zavedala, kako lep pomen in veliko vrednost imajo tekme, zlasti pri nas na deželi!“ To željo imam tudi jaz za vse, prava za vse! — Če Ti bom še dobra? — I seveda Ti bom! Le pridi in vprašaj!

Rdeča vrtnica. — Prav tako črnogleda si še, kakor sem Te zadnjič imela tu pred seboj! Slutnje: nič ne rečem, da bi jih človek kdaj ne imel! Toda, da bi se kar takole obojestransko pojavljale, mi je pa skoro nerazumljivo. Res je, da se mnogokaj sliši in le malo razveseljivega od onih, ki morajo od nas; res je tudi, da človek trepeta, ko pošilja najdražje bitje v svet, a zaupati moramo vendar v Boga, ki edini vodi usodo človeškega življenja, saj smo vendar kristjani, ne pa neverniki, ki govore le o temni usodi! — Gotovo je tudi, da mnoge čitanja ni dobro za domišljijo, ki se razvema pri popisanih prizorih ter jih hoče potem volja kratkoma prenesti v lastno življenje, kjer pa so povsem drugačne razmere. Zato, ker ne more doseči tistega, kar je človek čital v knjigi, pa postane čmeren, siten, črnogled in sam sebi na poti. Ali ni res? Saj ima človek z romanom lastnega življenja dovolj dela, da ga lepo in pravilno izpelje! Vendar za to delo ne sme iskati navodil in zgledov po raznih pisanih romanih. Temelj za to delo nam daje vera in Bog. Zato mora na tem temelju šele nastajati delo našega življenja, ki pa ni in ne sme biti le zgolj čuvstvo in sladkost, ampak tudi sodelovanje razuma in pameti. — Na to misli večkrat in Ti bo marsikaj jasno! To Te bo tudi obvarovalo pred vednimi in neprestanimi mislimi, o katerih pišeš, da Te zagrinjajo. — O večni ljubezni in večni zvestobi, o kateri pišeš, je čisto pravilno obojestransko mnenje, če prav jedrnato premisliš, da ni tako gotovo večna. kakor si ljudje mislimo. Položita

jo v božje roke, potem bo gotovo večna, četudi se v tem življenju razideta Vajini poti! Saj nam niso znani božji nameni z nami, le to nas uči sv. vera, da so vedno za nas najboljši. Te vdanosti pa si ne moremo pridobiti drugače kot s

ponižno molitvijo. — Le pridi še kmalu! Dotlej Bog s Teboj!

Ina. Upam, da Ti je že jasno, kako mislim. Oglaš se kmalu! Pozdrav!

○○○○○○○○

NAŠA ORGANIZACIJA.

Predsednica Orliške podzveze, s. Minka Žirovnikova je nenadoma in „kazensko“ predstavljena iz Št. Vida v Kropo. Postala je žrtev tistih umazanih oblastnikov, ki ne morejo videti nobene poštene, požrtvovalne, zavedne krščanske učiteljice. Naša organizacija je sokriva križevega pota vrle vzgojiteljice, saj je danes za učiteljico neodpustljiv greh — biti Orlica, kaj šele predsednica Orlic! Toda, ljubljena sestra, malodušnosti ni v nas, naj je tudi v Tebi ne bo! Upamo, da ni daleč čas, ko boš s triumfom prišla nazaj na svoje mesto, ki Ti gre po zakonu. Med tem pa niti en trenutek ne prenehaš biti naša — naša predsednica! Zdaj še bolj, ker vemo, koliko si vredna tudi v očeh nasprotnikov. Zastonj iščejo po svojih vrstah ženâ kot jih imamo mi, žena, ki bi s tako požrtvovalnostjo znale priklepiti cvet mladine naše, zato se bore zoper naše vzor-žene s kolom, namesto „z uma svetlim mečem“. Kavalirji! Nadaljujte! Naše vzor žene so že vajene žrtev! Prej bo vam zmanjkalo preganjalcev kot nam voditeljic — — — Sestre! Vse druge pa na še bolj resno delo, da ne bo naše gibanje zavoljočasne izgube neumorne predsednice prav nič trpelo! Veliko imamo še dela, da bomo s svojimi plemenitimi stremljenji iztrebili iz našega naroda vso podlost, sirovo maščevalnost, zavist, naslado nad trpljenjem dobrih... Ne prisezajmo maščevanja, delajmo rajši z vsemi silami na to, da prihodnji rod ne bo imel v svoji sredi mož in žena, ki jim je edini evangelij — sirova sila! — Bog živi!

Govor s. Roze Matoh (na organiz. tečaju v Ljubljani 1925).

„Jadra razpele smo — me mornarice in odhitele kot golobice žarnemu solncu naproti...“

Te besede je povzel iz naših orliških duš novomeški budnik mladine, p. Krizostom. Kaj te besede govore?

Ni še izzvenel turobni „Requiem“ na grobeh slovenskih junakov v letu 1918, ko je v naši domovini na novo visoko zaplapolala ponosna zastava mladine in te zastave so se brez obotavljanja oklenili slovenski fantje in z enako vneto tudi dekleta. Takrat se je zgodilo, da je iz naših orliških grl prvič zaorila večno mlada himna: Dvignite, Orli — — —!

Od tedaj so nas že večkrat zapustile po jugu koprneče lastavice, toda v naših idealnih dušah ni nikoli zavladovala jesen, ne zastoje, ne umiranje.

Tudi zavist in zloba nam nista mogli škodovati, čeprav visita nad mlado setvijo kot vedno žugajoči Damoklejev meč. „V trudu in znoju, polnem radosti“ smo čvale svoje delo, ki je, žal, marsikje še premalo poznano in spoštovano...

„Vseh učenosti najgrenkejša učenost je abecednik,“ stoče šolarček-začetnik. Tako grenkost smo okusile tudi Orlice. Toda od abecednika začetnih bojev se je povzpela naša organizacija do krepkega življenja, da je v stanu svojim zvestim dati marsikaj na pot k plemenitosti in lepoti.

Orlica se je dvignila v našem času izmed ženstva kot nositeljica srčne kulture, saj so po vojski — žal — tudi med ženstvom veliki ideali osebnega življenja obledeli. Orliška misel je prevzela vodstvo do prave ženskosti v našem deklištvu, ki je že začelo tavati po stranpotih, ki so v njem že Marte nadkriljevale Marijo, ko je vnanje stremljenje hotelo prevladovati notranjo zbranost, dušno bogastvo je pa umiralo.

Pravemu deklištvu, prav umevani ženskosti, je posvečena naša misel, naši trudi, naše žrtve.

Žena je dala svetu Odrešenika — naša odlika! Nazareško Devico je izvolil Bog za mater svojemu Sinu — naša čast! Žena je ostala ob Možu-Trpinu in je z njim izpila zadnjo kapljo getzemanske pijače — naša zvestoba! Srce največje žene je prebodlo sedmero mečev bolečin — naše junaštvo!

Sestre! Pod praporom nebeške Vzornice na plan! Naši vzori so najplemenitejši — kaže nam jih sveta vera. Najvišji ideal nam je Bog. Njega iskati nam je prva naloga. Druga pa: buditi v srcih slovenskih mladenk vse lepo in plemenito, voditi jih v oni nevidni notranji svet, kjer vlada tiha sreča in blaženo zadovoljstvo. Čednost v srcu, ponižnost v vnanosti, dobrota na ustnah, vseobjemajoči sestriški nasmeh v obličju — s tem podjarmljajmo trume slovenskih mladenk!

Sestre! Naše glave kronajo rdeče orlovske čepice, toda zato ne smemo biti podobne nedosežnim tulpam, ki dvigajo svoje cvetove visoko nad okolico, ki odbijajo vse s premočnim, omamljivim vonjem. V vztrajnem delu, a v še bolj vztrajni skromnosti naj žari vsaka Orlica na svojem mestu, ali kadar je čas, naj z levjim pogumom manifestira za svoje vzore! Saj ni treba, da zatajim svoj značaj, zgrešim svoj poklic, če se pokažem tuintam javno v strumno urejeni vrsti ali na govorniškem odru. Zato, sestre, pod našim vzvišenim praporom brez strahu v življenje, kadar nanese potreba, pa zopet

brez obotavljanja v družino, v službo, kadar terja poklic. Može so bili, ki so ustanavljali države, me žene smo pa ustanovile tiho družinsko srečo, ustanovile smo dom. Tu je naše nam najbolj lastno polje. Toda današnja doba je prinesla domovini toliko zablod, da kliče na pomoč tudi ženo, ki naj se ne boji stopiti v javnost in poprijeti za delo na polju krščanske prosvete in krščanske ljubezni. Pod zaščito nebeške zaščitnice Device Orleanske nastopa Orlica to pot, da pribori sebi in sestram lepšo bodočnost. Naj Gospodova roka blagoslavlja te stopinje, naj urejuje naše vrste in jih popelje do končne zmage!

Sestre! En plamen ognjene armade bodimo!
En plamen mogočne armade bodimo!

V kresovih gorijo nam duše
za zmago ognjene armade!

Organizatorični tečaj. V dneh 7. do 10. januarja se je vršil v Ljudskem domu v Ljubljani organizatorični tečaj za srenjske odbornice. Tečaja se je udeleževalo 18 srenjskih odbornic. Ob sklepu tečaja so položile tečajnice posebno izpraševalno komisijo izpit iz sledečih predmetov: poslovnik, poslovanje, članarina, pridelitve. Izdala so se jim tudi izpričevala, ki kažejo deloma odlične, deloma dobre uspehe. — Žal, da pri tečaju niso bile zastopane vse srenje.

III. slovanski orlovski tabor se bo vršil letos v Ljubljani. „Mladost“ prinaša v letošnji 1. št. poziv pripravljalnega odbora na orlovstvo in vso katoliško slovensko javnost. Poziv sta podpisala tudi oba pokrovitelja, ljubljanski in mariborski vladika. Predsednik priprav. odbora je dr. Matija Slavič, ki je bil tudi predsednik zadnjega kat. shoda. Že samo iz tega se vidi, da bodo priprave za tabor velikanske in gladko izvedene. Kakor je leta 1923. razgibala ves slovanski narod veličastna katoliška misel, tako ga bo letos razgibala orlovska, ki ni nič drugzega, kot ena najmlajših njenih hčera. Pa čeprav še mlada, si vendar osvaja srca vseh resničnih Slovencev, zakaj kdor ljubi mater, ljubi tudi hčerko, ki se ni oddaljila niti za korak od vzorov visoke matere. — 14. 15. in 16. avgusta bodo silni orlovski dnevi — sestre, Vaša skrb mora biti, da bodo tudi orliški! Vodstvo Vaše organizacije Vam je že in še bo razposlalo navodila, želje, odredbe — ravnajte se po njih do pičice natančno! Le s tesno strnitvijo vseh sil bomo dosegle resničen uspeh, ki nikakor izo-

stati ne sme! Stori vsaka svojo dolžnost, da jo bomo v vsaki posebej storile vse! Torej na veselo svidenje v beli Ljubljani!

Predavanj za dekliške sestanke je izšel VI. zvezek. Prinaša štiri izbrana predavanja, sestavljena od samih strokovnjakov. Posegajo vsa na tisto polje, ki je vsaki dekliški duši tako vabljivo in mikavno, ki ji pa dostikrat vsled pre mnogih ovir ostane kar nedosegljivo — na polje lepote in umetnosti. Vsako zase je sicer zaokrožena celota, vendar se bistveno med seboj izpopolnjujejo. Prvo govori o glasbi sploh, drugo o vokalni glasbi ali o petju, tretje o pesništvu sploh in četrto posebej o dramskem pesništvu. Naslovi se morda zde nekoliko visokoleteči, toda motiš se, če misliš, da bodo ta predavanja zgolj za „izobraženejše“. Ne, tako so sestavljena, da bo vsak imel od njih obilo koristi, naj je že bolj ali manj novinec glede na umetniško občutenje in umevanje. Tudi so vsa predavanja enako primerna za dekliške kot za fantovske sestanke, da, prav v enaki meri celo za prosvetna društva. Priporočamo tudi, naj si jih premožnejše in ukaželjnejše Vigrednice nabavijo same zase, da bodo toliko lažje zajemale iz njih pouk o tistih umetnostnih panogah, ki so nam vedno tako blizu. Zvezek z vsemi 4 predavanji stane 5 Din in se naroča pri Orliški podzvezi, Ljubljana, Ljudski dom. Istotam za isto ceno na razpolago vseh pet prej izišlih zvezkov.

„Vigredi“ je še nekaj sto v zalogi. Reklama po listih je bila otežkočena, ker so neredno izhajali ali celo prenehali. Naročnice same bi lahko bolj živahno agitirale. Samo tista dekleta ne naroče „Vigredi“, ki je ne poznajo. Zato jo pokazite vsem in vsaki! Če bo obležala v upravi, bomo seveda morali naklado znižati in potem bomo težko mogli vzdržati list skozi vse leto na 24 straneh. Novih naročnic je seveda letos veliko, toda dosti še nikakor ne. To povemo prav odkritosrčno in brez ovinkov, ve pa, prosimo nujno, udarite na novo agitacijo! Bog živi!

Našo sirotno oslepelu sestro Minko Svetlinovo prav toplo priporočamo sestričkim srcem naših članic. Pritrgajte si kaj malega same, da priskočite na pomoč blagi sestri v njenem obupnem položaju! Vsaka naj pripomore po svojih močeh, da pripravimo siroti veselo iznenadenje za velikonočno pisanko! Bog živi! — *Predsedstvo Orl. podzveze.*

○○○○○○○○

SESTRE SESTRAM.

Leskovec pri Krškem. — Da pri nas Orlice še živimo in delujemo, je pokazal zadnji občni zbor. Pri polni udeležbi ga je otvorila s. predsednica; podala je par poučnih misli o orliškem delovanju. Nato je sledilo poročilo odbora, ki je pokazalo, da smo v preteklem letu v marsičem napredovale. Bivšemu odboru se je izrekla zaupnica.

25. novembra smo priredile prvo samostojno prireditev. Otvorila jo je s. podpredsedn. Rezika Urbančeva. Spored je obsegal 13 točk: petje, deklamacije, telovadbo članic, gojenk in govor. Vse točke so se lepo izvajale. Nadvse krasen je bil govor s. Mici Sribarjeve, v katerem je opisala in začrtala naše vzore in cilje. Razložila je zgodovino in življenje „Device Orlean-

ske“ ter obenem povedala vzrok, zakaj smo si me Orlice izbrale ravno njo za vzornico in nebeško zaščitnico. — Tudi gojenke so vse dobro izvajale. — Bog živi! *Leskovčanka.*

Sv. Rupert v Sl. goricah. — Čas je, da tudi od nas kaj izve širni svet. Dasi smo skoraj čisto odrezani od sveta, si znamo napraviti življenje živahno in veselo. Naša mladina je vnetja za vse dobro in blago. Naš Orel se bujno razvija.

Dne 5. oktobra l. l. pa smo ustanovile tudi Orliški krožek. Ustanovnega občnega zbora sta se udeležila oba domača dušna pastirja. G. župnik Pajtler je vzpodbujal dekleta k izobrazbi srca in duha. Za predsednico je bila izvoljena Marija Vogrin, za načelnico Pepika Lorber, za tajnico Lojza Caf; g. kaplan Pohraščaj pa je prevzel duhovno vodstvo. Sedaj že pridno telovadimo. Čedno duševno razvedrilo so napravile naše mlade Orlice v nedeljo 23. novem. Priredile so gledališko predstavo „Goslarica naše ljube Gospe“. Obisk je bil obilen. Igra se je obnesla v občjo zadovoljnost, dasi so igralko po večini šele prvič nastopile na odru. Bog živi! *Lojzka Caf.*

Raka. Dne 11. januarja je naš krožek uprizoril dve igri. Članice: „Skrivnostna zaroka“, gojenke: „Moda pred nebeškimi vrati.“ Vse igralko so dobro rešile vloge, da sta igri zapustili močne vtise. Občinstvo je sledilo z veliko pazljivostjo in upamo, da nam ostane v spominu velika žrtev samopremagovanja iz ljubezni do Boga, ki jo je predstavljala glavna junakinja Efrogija. Druga igra pa naj bi bila v resen opomin in svarilo pred modo, ki kaže danes preveč nedostojnosti. — Minulo leto so dosegle naše mladenke drugo. gojenke prvo častno diplomu. Dobri ljudje so odlikovankam oskrbeli lepo okvirje. Na sestanku so naš duševni voditelj razložili pomen diplome. (Glej „Vigred“ II.) Pridnim gojenkam, ki so tako odlično zastopale orliško delo, bodi izrečena tudi javna čestitka!

Sestre! Čas je kratek, zato drag! Mladost je lepa, pa hitro mine in se ne vrne več! Ne zapravljajmo je, saj je biser in cvet dekliške

dobe! Proč s podlostjo in sebičnostjo! Ne dajmo se premagati svetu, temveč premagajmo sebe in svet, da bomo velike! Orlica naj bo solnčni žarek, ki ogreva mlada srca za vse dobro, blago in plemenito! Ne glejmo na vse neprijetnosti, ki nas ovirajo, glejmo dalje, kjer se v sijaju lesketa naš cilj! **Bog živi!**

Trata. Štiri leta že šteje naš krožek, pa se še nič nismo oglasile v našo prelepo „Vigred“. S tem pa ni rečeno, da životarimo, o ne, polne življenja smo in nič nismo pozabile na orliško delo, še maj pa na orliška načela. Saj je tudi skoraj nemogoče, ker nam naša „Vigred“ ne prestando daje nove pobude. Vse sestre jo jako rade bero in jo vsak mesec željno pričakujejo. V krožku imamo 20 članic, 15 mladenk in 16 gojenk. Tudi nekaj podpornih članic imamo, ki nas res prav pridno podpirajo. Orliške praznike večinoma vse setre prav lepo praznujejo in z veseljem pohite k obhajilni mizi. — Sedaj se pripravljamo na notranji nastop, ki misli biti dne 2. februarja. Če Bog da, bomo lepo naredile. Med seboj se imamo prav rade, posebno pa vse ljubimo dobro s. predsednico, ki je res zelo skrbna za naš krožek. Bog živi! *Odbornica.* (Op. ur. Majčkeno smo pristrigili hvalo s. predsednice. Ampak da je pridna in da jo imate rade, je pa res lepo!)

Sv. Jurij ob južni žel. Pregledovala sem dopise in sem si mislila: kaj takega bi pa tudi me lahko poslale v svet. Pa sem se bala začeti. Saj tudi sedaj, ko že pišem, dobro vem, da ne bom kaj lepega sestavila. Vsak ve, da kmečki ljudje nismo tako vajeni teh reči. Dobro voljo pa imamo, počasi bo že. Jaz sem tako rada v našem krožku, da bi prav gotovo zelo jokala, če bi morala kako odstopiti. Veselje, ki ga imam med sestrami pri telovadbi in na dekliških sestankih, je nepopisno. Seveda nasprotniki marsikaj govore, toda me, ki smo zraven, najbolj vemo, kako je in čutimo, da je za nas dobro. Zato bomo pa tudi krepko vztrajale in Bog, ki ga iz srca ljubimo in mu z veseljem služimo, nam bo pomagal. Bog živi! *Elza.*

○○○●○○○

UREDNIŠKA MOLČEČNOST.

Hanca. — Vaših vprašanj je precej, na vsa ne morem naenkrat odgovoriti. Danes samo nekaj. Vprašali ste: „Ali je Vigredi namen zabava, vzgoja, pouk? Ali vse skupaj? Ali naj prevladuje eno ali drugo? In katero? Jaz nisem na jasnem, ker se mi zdi, da že od začetka plava, visi v neki neizraznosti“. — Odgovor: „Vigred“ je dekliški list in sicer list za katoliška slovenska dekleta. Smer mu je s to označbo dana. Vidite, da je njeno polje primeroma zelo obširno. Kljub temu ali morda ravno zato se da mnogo govoriti o njenih nalogah. Gotovo. Danes samo

nekaj vrhovnih načel. — Če vzporedimo zgorajšnjo trojno označbo: dekliški, katoliški, slovenski — mi boste gotovo priznali, da ti pojmi prav za prav niso priredni. Za katoličana je pojem „katoliški“ najvišji. Če to priznate, ne bo težko, na Vaše vprašanje zadovoljivo odgovoriti. Torej pouk, vzgoja, zabava. Ali so ti pojmi s stališča katoliškega mladinoslovja priredni? Niso! Vzgoja je višek, to je za nas cilj, vse drugo je sredstvo, pot do cilja. „Vzgojen“ je pa po naših mislih človek takrat, kadar dosega namen, za katerega ga je Bog postavil

na svet. Pota do tega cilja so pa naravna in nadnaravna. Naravna poudarjamo zato, ker vemo da nadnarava (milost) narave ne podira, temveč jo suponira, vzame za podlago in nanjo zida stavbo večne veljavnosti. Kolikor solidnejša je potemtakem podlaga, toliko krepkejša bo stala stavba, ki se na njej pozida. Jasno je, da katoliški (dekliški) list mora v polnem obsegu to dejstvo upoštevati. Vsaj nasprotovati mu ne sme, če že ne misli pozitivno v tem smislu delati. Za našo „Vigred“ pa veste, kdo je njen lastnik. Za organizacijo, ki „Vigred“ izdaja, tudi veste, da je, ali če hočete — vsaj želi in skuša biti vzgojna organizacija — samoposebi je torej umevno, da bo tudi njen list hotel biti v tem pogledu pozitiven. Potemtakem je „Vigredi“ namenendarle — vzgoja! Toda — pa se briga „Vigred“ tudi za pouk in zabavo — — —

Kajpada! Beriva „Vzgojeslovna načela“ dr. Fr. Ušeničnika! Str. 16: Nravni zakon obsega vsega človeka, vse njegove moči in dolžnosti. — Krščanski vzgojitelj skrbi za vzgojo vseh sil, dušnih in telesnih; vse se morajo razvijati po nraavnih zakonih, z vsemi mora človek služiti Bogu. Skrbi torej za naravni razvoj čutnih sil, za izobrazbo duha, za vzgojo volje in srca. Goji pa vsako moč tem bolj, čim večji je njen pomen za nraavno življenje. V vzgoji dušnih in telesnih sil vlada harmonija“.

TVOJA DOMAČA KNJIŽNICA.

K MATERI, molitvenik, ki ga je spisal g. župnik Zabukovec, bo izšel za Veliko noč v drugi izdaji. V prvi vrsti je namenjen dekletom, zlasti še Marijinim družbenkam. Zato ga vsem Vigrednicam toplo priporočamo. Loči se po vsebini in obliki od drugih molitvenikov. Podaja poljudno navodilo za krščansko popolnost. — Dobil se bo v različnih vezavah.

Celo platno, zlat napis, rdeča obreza Din 21.—,
 „ zлата „ 25.—,
 Umetno usnje zlat „ rdeča „ 28.—,
 „ zлата „ 30.—.

Naročila naj se pošljejo po dopisnici na naslov: Tiskovno društvo v Kranju.

DOMAČE OGNJIŠČE.

Vrt. Pomlad se vrača, težko pričakovana, toli zaželjena. Znani nam jo roj krilatih pevk, oznanja prijazna trobentica in po solčnih brdih tudi že skromna, dišeča vijolica. Pohiti, draga „Vigred“, med svoje čitateljce, ponesi jim pomladanskih pozdravov in toplih naročil, naj pogledajo tudi v svoje vrtove.

Vrt ob hiši! Ali si morete misliti nekaj bolj domačega, prikupljivega in prijaznejšega nego lepo cvetoč, dobro obdelan, skrbno negovan vrt? In kdo je za to lepo delo bolj poklican kot nežna ženska roka? Ni je naprave, ki bi tako očitno pričala o estetičnem čutu gospodinje in bi tako ugodno vplivala na okolico

O pouku posebej beriva na str. 71. 3. vrsta: „Mladine ne moremo učiti, ne da bi jo obenem tudi vzgajali, dobro ali slabo. Pouk podpira vzgojo in vzgoja je pouku v prid“. In str. 70. spodaj: „Teoretično treba pojma pouk in vzgoja ločiti, praktično pa moramo pri mladini pouk in vzgojo družiti“. — Torej spada najrazličnejši pouk, v kolikor se nanaša na dekleta, čisto naravno v vzgojni dekliški list. — In končno: zabava ...

Beriva isto knjigo na str. 25! „Zato ... pedagog... goji med mladino zdravo veselost!“ In malo niže: „Zdrava veselost med mladino je velikega pomena ... Zdi se, da so pomen zdrave veselosti med mladino v prejšnjih dobah bolje umeli, kakor ga umevajo v sedanjem racijonalističnem času“.

Potemtakem bo prav, če na Vaše vprašanje: „Ali vse skupaj?“ odgovorim s kratkim: da! Danes torej samo toliko. Samo vodilna načela „Vigredne“ pisave. O njeni „neizraznost!“ in še o čem pa prihodnjic. Lepo pozdravljeni!

Č. g. F. Pš. — Prav lepa hvala za veliko zanimanje. Vaši želji je pa že 2. štev. ustregla, ali niste našli? Bog živi!

Jelislava. — Upam, da je prav. Še pošljite!
 Štefka K. — Kako je? Tisto pošijite!

„**Mati vzgojiteljica**“ je tudi knjiga, ki bo izšla o Veliki noči v drugi izdaji. To je nad vse koristna knjiga za matere in za bodoče matere. Obsega namreč pouk o vzgoji otrok. Nobeno dekletu bi ne smelo stopiti v zakon, dokler si ni omislila in proučila te knjige! Nobena mati ne more biti brez nje! Prav tako je pa nujno potrebna tudi vsem drugim, ki se kakorkoli ukvarjajo z vodstvom nežne mladine. Zato si jo takoj naročite vse Vigrednice! Dolgo smo že želeli našim dekletom kaj takega dati v roke. Hvala Bogu, sedaj se bo posrečilo. Cena bo za tiste, ki naročite do Velike noči, samo 16 Din s poštno vred. Naročajte po dopisnici: Uprava „Vigred“, Ljubljana, Ljudski dom.

kot lep vrt poleg kmečke hiše, s cveticami in zelenjavo obsajen.

Vobče so vrtovi na kmetih premajhni, bodi si zato, ker se vsa zelenjad pridelava večinoma na polju, bodisi tudi zato, ker naši ljudje potrebne zelenjadi: špinače, ohrovta, kolerabic, paradižnika ... sploh ne poznajo; končno pa tudi zato, ker ljudje za vrtove sploh nimajo pravega smisla in umevanja.

In ko prinaša pomlad novo veselje in naše domove, naj prinese dragim Vigrednicam tudi novega zanimanja in veselja za obdelovanje vrtov in za pridelovanje zelenjadi, ki je na kmetih še tako malo znana.

Vrtnarsko opravilo v februarju. Letošnja zima nam je izredno prizanesljiva. Če nam le ne bo za slovo pokazala svojih porodnih rogov! Vendar bo treba misliti na vrtnarska dela. Če bo koncem meseca kopno, prične pripravljati zemljo za prve, najzgodnejše setve. Brez škode že sejemo na prosto petršilj, korenje, špinačo. Lahko tudi že podtaknemo v zemljo čebulček in česen; mraz jima ne more več mnogo škodovati. V posebno toplih krajih in na zavetnih, solnčnih legah lahko setete tudi že grah, berivko. Pripravite za gnojake gnoj, zemljo, obod, odejo. Če nimate umetnega gnojaka, setje v navadne zabojčke in lončke za cvetice prvo zelenjad: kolerabice, zgodnje zelje, ohrovt, paradižnike. Naročajte in preskrbite semena, pa preizkusite stare zaloge, so li kaljive ali ne. V sobah setje v lončke tudi begonije, vrbene, klinčke. Na vrtu pa obrezujte in privezujte vzpenjalke in leptično grmovje. Skrbite za gredice, dovažajte vrtu gnoja, razlivajte gnojnico po gredah, skrbite za kompost!

Vplivajte na možake, da otrebijo po vrteh sadno drevje, grmičevje in jagodičasto drevje. Tudi cepljenje naj se že vrši. Glede čebule pripomnim, da jo lahko pridelamo iz semena že v prvem letu. Sejemo jo v ta namen v vrste prav na redko najkasneje do srede meseca marca. Kakor hitro ozeleni, jo prerujemo in razredčimo na razdaljo 10—12 cm. Ko dorašča, jo pridno plevemo in okopavamo. Dozori sicer nekoliko kasneje nego ona iz čebulčka, a je zato trpežnejša. Poiskusite, uspehi so vam zagotovljeni!

V marcu nadaljujte s setvami, ki so zastale v februarju. V tople grede setje zelje, ohrovt, kolerabe, čebulo, pór, zeleno, paradižnik, solato. Na prosto pa setje poleg naštetih v februarju še redkvice. Čas je za presajanje prve solate. Pripravljajte gredice za prvo saditev! Ljubiteljice sobnih rastlin presajajte, otrebite in obrezujte cvetice v lončkih! Semenske zelenjadne rastline presadite iz prezimovališč na prosto. Osnažite vrtove, uredite pota in steze. Z obrezovanjem sadnega drevja naj se nadaljuje. Pregarajte perutnino z vrtov! Porabite vsak prost trenutek za delo v vrtu!

Kuhinja. Testo za potice delajo skoro v vsaki hiši po svoje in težko se reče, kateri način je najboljši. Kolikor sem jaz poskusila, moram reči, da so prav fine potice, to se pravi take, kjer se rabi veliko masla. smetane in jajc, sicer po okusu imenitne, a za želodec težko prebavljive. Zato se hočem držati bolj srednje mere. Pri pečenju potic pazi, da imaš kolikor mogoče enakomerno vročino v pečici. Prehitro pečena potica je kaj rada na zunaj prav lepa videti, znotraj pa je napol sirova. Tudi posoda, v kateri pečeš, naj bo le dobro do polovice polna, da se lahko testo vzdigne. Prav dobro je, da prebodeš pečeno potico z iglo pletilko do dna. Če ostane igla suha, si lahko prepričana, da je potica dobro prepečena. Gorka potica ne prija

količkej rahlemu želodcu. Najboljše je, da je stara en dan ali dva.

Testo za ceneno potico. Razstopi najprej v lončku 2 dkg kvasu v 3 žlicah mlačnega mleka, kateremu si dodala kepico sladkorja. Potem zmešaj v skledi $\frac{1}{2}$ litra gorkega mleka, kavno žlico soli, za 1 jajce masla, 5 koščkov sladkorja, celo jajce in prej pripravljene kvas. V zmes vsuj $\frac{3}{4}$ kg moke in nato vse močno s kuhalnico raztepi. Stepeno testo potresi z moko, ga pokrij s prtom in postavi na gorko, da vzhaja. Ko testo vzide, ga stresi na z moko potreseno desko, potresi z moko in razvaljaj za mezinec na debelo. Razvaljano testo pomaži z nadevom, zvij precej na tesno in položi v posodo. Potlači ga z roko in prebodi na več mestih z nožem, da ne bo potica luknjasta. Posodo z testom potem postavi na gorko da vzide. Preden daš potico peči, pomaži po vrhu z mlekem in peči v dobri srednji vročini približno eno uro.

Dražje testo za potice. Razstopi 3 dkg kvasu v mlačnem mleku, kateremu si pridala kepico sladkorja. Potem zmešaj v skledi $\frac{1}{2}$ litra toplega mleka, 2 žlici sladkorja (sipe), eno jajce in en rumenjaj, 12 dkg raztopljenega masla in 1 kavino žlico soli ter pripravljene kvas. Zasuj s $\frac{3}{4}$ kg moke in vse močno s kuhalnico raztepi. Naprej pa delaj kakor je prej povedano.

Rožičev nadev za potico. Nastrži $\frac{1}{2}$ kg rožičev (ali kupi $\frac{1}{2}$ kg rožičeve moke), izberi pečke in popari s kozarcem mleka. Primešaj po okusu sladkorja, malo cimeta in malo zmletih klinčkov. Če hočeš, lahko dodaš par žlic smetane.

Rozinov nadev za potico. I. Petim žlicam smetane (ali za jajce masla) primešaj celo jajce ter s tem namaži razvaljano testo. Povrh natresi $\frac{1}{4}$ kg izbranih in opranih rozin, pest sladkorja (sipe), ščep cimeta in pest krušnih drobtin.

Rozinov nadev II. (dražji). Primešaj četrť litru topljene smetane 3 žlice sladkorja, malo drobno zrezane vanilije in limonine lupine, ščep cimeta, 2 rumenjaka in sneg 2 beljakov. Ta nadev namaži na razvaljano testo in nanj potresi $\frac{1}{2}$ kg izbranih in opranih rozin, 3 žlice sladkorja in pest krušnih drobtin. Namesto topljene smetane lahko vzameš 10 dkg masla in 2 žlici kisle smetane.

Orehov nadev za potico. Popari s kozarcem vrelega mleka $\frac{3}{4}$ litra zmletih orehovih jedrc. Shlajenim primešaj malo zrezane limonine lupine, ščep cimeta in zmletih klinčkov, 2 žlici smetane, ali za jajce masla in eno celo jajce. S tem nadevom namaži razvaljano testo in ga potresi s $\frac{1}{4}$ litrom zmletih jederc s pestjo krušnih drobtin in s šestimi žlicami sladkorja (sipe).

Makov nadev se naredi tako kot orehov; samo namesto orehov vzemi $\frac{1}{2}$ litra zmlatega ali stolčenega maka.

Medeni nadev. Zavri $\frac{1}{2}$ kg medu in pusti vreti 6 minut. Potem ga odstavi in mu takoj primešaj za oreh masla, 2 žlici ruma, malo limoninih lupin, ščep cimeta in zmletih klinčkov

in $\frac{1}{4}$ litra zmletih orehovitih jederc. Ko se med ohladi, mu primešaj še drobno jajce. Ta nadev namaži na razvaljano testo in ga potresi s $\frac{1}{4}$ litrom zmletih orehov in s pestjo krušnih drobtin.

Nadev iz suhega sadja. Skuhaj napol $\frac{1}{2}$ litra suhih hrušk ali jabolčnih krhjev. Odstrani jim peške, peclje in muhe. Deni jih na desko in zreži prav na drobno. Primešaj 6 drobno zrezanih fig, pest zmletih orehovitih jederc in malo limoninih lupin. Vse dobro premešaj in zalij z $\frac{1}{8}$ litra vročega mleka ali z $\frac{1}{8}$ litra vode, v kateri si kuhala hruške. Dodaj še malo ruma ali žganja in sladkorja po okusu.

(Ti recepti so vzeti iz knjige: M. Remec, Varčna kuharica, ki jo toplo priporočam sestram, ki se zanimajo za kuharsko umetnost. Vse te recepte, ki sem jih zgoraj navedla, sem seveda sama preskusila in se prepričala, da so dobri.)

Naročite takoj vse knjigo
„Mati vzgojiteljica“!

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a
znamka

GRITZNER in ADLER
za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila!
Na veliko!   Telefon 913   Na malo!

ZA OČI IN ROKE.

Danes prinašamo vogel za nekoliko večji robec, ki se pa lahko uporabi tudi za iste namene kot je bilo zadnjič omenjeno. Skrajne zobčke je prav lahko izdelati, ker se vbada vedno navpično in ni treba delati kotov, ki jih večina ne dela rada. Srčasto obliko iz pik lahko napravimo polno in obrobimo vsako piko s stebličastim vbodom ali pa kot luknjico, le da ne prerežemo preveč, ker bi se pri tolikih luknjicah perilo rado raztrgalo. Monogram lahko napravimo v srčastem kotu, ali tudi izpustimo podolgovati (lečasti) okrasek in mesto njega izdelamo monogram.

Drugi del slike je napolnjen s tremi cvetkami, ki se (enobarvno ali večbarvno in z različnimi vbodi) vdelajo v blago, ki ga mislimo rabiti za predpasnike, zastore prtiče i. dr.

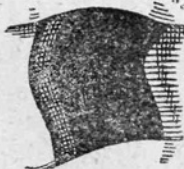
Priporoča se tvrdka
JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

ob vodi blizu Prešernovega
spomenika kjer dobite: vse po-
trebščine za šivilje, krojače,
čevljarje in sedlarje, modno in
galanterijsko blago, nogavice,
rokavice, palice, jedilno orodje,
toaletno blago

na veliko in malo!

Naročila po pošti se izvršijo hitro in točno.

Flor nogavice
po Din 24, 30 in 36
vseh barvah razpošilja
R. Stermecki, Celje 367
— Pišite po cenik! —

Dekleta!

Kupujte le pri onih, ki inserirajo v našem listu!

Najboljši
„PFAFF“ šivalni stroji

pripravni za krpanje, umetno vezenje,
po ugodnih cenah in plačilnih pogojih
priporoča

IGN. VOVK

Ljubljana Celje Novo mesto
Sodna ul. 7. Kralja Petra c. 33. Gl. ni trg.

Datumi! **Pečati!**

Na veliko! **Na malo!**

Štampilje vseh vrst

CIRIL SITAR

LJUBLJANA, Sv. Petra c. št. 13.

Numeratorji!

Klišeji!

Zavarujte svoje življenje,
poslopje in premičnine le pri

VZAJEMNI
ZAVAROVALNICI

v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

PODRUŽNICE:

Celje, Breg 33;

Zagreb, Pejačevićev trg 15;

Sarajevo, Vrbanja ulica št. 4.

TISKOVNO DRUŠTVO V KRANJU

Izvršuje točno v najkrajšem času in po nizkih cenah: knjige, časopise, lepake, vabila, vsakovrstne trgovske in društvene tiskovine. V zalogi imamo vsakovrstne tiskovine za župnijske in občinske uprave. Moderno urejena tiskarna in knjigoveznica. — Konkurenčne cene!

Nova založba

Ljubljana
Kongresni trg 19.

..

Vse pisarniške potrebščine. ❀❀ Vse knjige.

Vsaka

previdna gospodinja
rabi

v svojem gospodinjstvu

JUHAN

najboljši pridatek
k hrani

Dobi se v vseh špecerijskih
trgovinah.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom).

priporoča vse potrebščine za orliški kroj: rips za bluze, ševijot za krila, čepice, nogavice orlovske znake i. t. d. Dalje trakove za načelnice in predsednice, odznake s tiskom in vse poslovne knjige in tiskovine za orliške krožke. — Zaloga šmink, pudra, vazelina in mastiksa za šminkanje igralk. — Dobijo se tudi za proste vaje potrebne note. — Posreduje nakup vseh društvenih potrebščin. — Kupujte le pri lastnem podjetju! Nalagajte hranilne vloge v „Centralno čebelico“, ki jih obrestuje po 6%.